

**WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY
ŚRODOWISKA W RZESZOWIE
DELEGATURA W JAŚLE**

**STAN ŚRODOWISKA
W POWIECIE JASIELSKIM
W 2003 ROKU**

Jasło 2004 rok

SPIS TREŚCI

	<i>strona</i>
I. Dane ogólne	3
II. Stan środowiska w powiecie jasielskim w 2003 roku	4
1. Gospodarka ściekowa	5
2. Jakość wód powierzchniowych płynących	6
3. Jakość wód podziemnych	12
4. Emisja zanieczyszczeń powietrza	13
5. Poziom zanieczyszczenia powietrza	17
5.1. Jakość powietrza w Jaśle	22
5.2. Jakość powietrza w miejscowości Grab	23
6. Gospodarka odpadami	24
6.1. Odpady komunalne	25
6.2. Odpady przemysłowe	28
6.3. Monitoring składowisk odpadów	31
III. Działalność inspekcyjna na terenie powiatu jasielskiego	34
1. Informacja o ustaleniach kontroli w obiektach o podstawowym znaczeniu dla powiatu jasielskiego	36
2. Działania pokontrolne	47
3. Interwencje	48
4. Osiągnięte efekty ekologiczne	49
5. Najpilniejsze zadania do realizacji	50

I. DANE OGÓLNE

Powiat jasielski położony jest w południowo-zachodniej części województwa podkarpackiego. Od zachodu graniczy z województwem małopolskim, od północy z powiatami: dębickim i strzyżowskim, natomiast od wschodu z powiatem krośnieńskim. Południową granicę stanowi granica państwowa ze Słowacją. Powierzchnia powiatu wynosi 821 km², co stanowi 4,6% powierzchni województwa podkarpackiego. Jest ósmym co do wielkości powiatem województwa.

Pod względem administracyjnym powiat dzieli się na 10 gmin, w tym 1 gminę miejską – Jasło oraz 9 gmin wiejskich: Brzyska, Dębowiec, Jasło, Kołaczyce, Kremarna, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski, Skołyszyn i Tarnowiec. Największą pod względem obszaru gminą powiatu jest gmina Kremarna (203,6 km²), najmniejszą zaś gmina Brzyska (45,1 km²).

W powiecie zamieszkuje ponad 116 tysięcy osób, przy czym prawie 33% ogółu stanowią mieszkańcy Jasła. Wskaźnik gęstości zaludnienia jest wysoki i wynosi 136 osób na km² (6 miejsce w województwie). Najludniejsze spośród gmin wiejskich to gminy: Jasło (173 osoby na km²) oraz Skołyszyn (159 osób na km²), natomiast najmniejszy wskaźnik zaludnienia posiada gmina Kremarna (10 osób na km²).

Powiat posiada wysoki wskaźnik lesistości, na poziomie 34,5%. Do gmin o największym zalesieniu należy gmina Kremarna (72,3%) oraz gminy: Dębowiec (32,4%) i Kołaczyce (31,9%). Znaczna część obszaru w południowej i północno-zachodniej części powiatu to obszary chronione, objęte różnymi formami ochrony prawnej z uwagi na duże wartości przyrodnicze i krajobrazowe. W granicach administracyjnych powiatu jasielskiego znajdują się:

- Magurski Park Narodowy,
- fragmenty 2 parków krajobrazowych: Jaśliskiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki,
- rezerwat przyrody „Golesz”,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego.

Strukturę gospodarczą powiatu określa się jako rolniczo-przemysłową. Użytki rolne zajmują ponad 55% obszaru, wśród których największy udział mają grunty orne i użytki zielone. Około 85% powierzchni użytków rolnych użytkowane jest przez gospodarstwa indywidualne.

W przemyśle dominują branże: chemiczna (wytwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej, produkcja tworzyw sztucznych, szkła i wyrobów ze szkła), spożywcza (przetwórstwo owoców i warzyw, przetwórstwo mięsa), wydobywcza (wydobycie ropy naftowej), metalowa.

Stan środowiska powiatu oraz skala i charakter problemów ekologicznych wykazują znaczne zróżnicowanie przestrzenne. Obszarami o znacznym stopniu przekształcenia środowiska naturalnego są tereny gmin położonych w pobliżu Jasła oraz miasto Jasło. Najkorzystniejsze warunki ekologiczne występują w południowej części powiatu.

II. STAN ŚRODOWISKA W POWIECIE JASIELSKIM

Podstawową metodą badań środowiska, gwarantującą uzyskanie niezbędnych danych o zagrożeniach i kondycji środowiska jest system monitoringu. W Polsce rolę tę spełnia system Państwowego Monitoringu Środowiska.

Przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska określają szczegółowo, jakich elementów środowiska i rodzajów oddziaływań na nie oraz jakich działań mają dotyczyć informacje gromadzone w ramach państwowego monitoringu środowiska. Znaczna część informacji uzyskiwana jest na podstawie pomiarów monitoringowych. Badania jakości środowiska realizowane są zgodnie ze szczegółowym programem ustalonym przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, który z mocy ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska jest koordynatorem systemu w Polsce.

Dane emisyjne zbierane są z innych źródeł, takich jak:

- ◆ dane statystyczne,
- ◆ informacje udostępniane przez inne organy administracji,
- ◆ pomiary wielkości i rodzajów emisji, a także ewidencje, do których prowadzenia obowiązane są podmioty z mocy prawa albo na mocy decyzji,
- ◆ inne informacje uzyskane odpłatnie lub nieodpłatnie od podmiotów nie będących organami administracji.

Jednym z ustawowych obowiązków Inspekcji Ochrony Środowiska jest informowanie społeczeństwa o stanie środowiska. Obowiązek ten realizowany jest m.in. poprzez publikowanie, również na stronach internetowych, corocznych wojewódzkich raportów o stanie środowiska oraz udostępnianie za pośrednictwem internetu informacji o środowisku w zakresie ustalonym odrębnymi przepisami. Inne informacje o środowisku udostępniane są na zasadach określonych w ustawie Prawo ochrony środowiska.

W 2003 roku na obszarze powiatu jasielskiego wykonano w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska następujące pomiary i badania:

- ▷ badania jakości wód w rzekach,
- ▷ badania wód podziemnych,
- ▷ badania poziomu zanieczyszczenia powietrza.

W opracowaniu zaprezentowano wyniki tych badań i pomiarów monitoringowych. Przedstawiono również informację o gospodarce ściekowej, emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz o gospodarce odpadami w powiecie jasielskim opracowaną w oparciu o zebrane w I kwartale br. od użytkowników środowiska z terenu powiatu jasielskiego dane emisyjne.

1. Gospodarka ściekowa

Podstawowe znaczenie w zaopatrzeniu w wodę miejscowości na terenie powiatu jasielskiego mają zasoby wód powierzchniowych. Źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców i zakładów przemysłowych w Jaśle jest rzeka Wisłoka. Z zasobów wód powierzchniowych zasilane są również wodociągi wiejskie w gminach: Dębowiec, Krempna i Nowy Żmigród.

Wody podziemne ujęte do eksploatacji w wodociągach wiejskich pochodzą głównie z utworów trzeciorzędowych, rzadziej z utworów czwartorzędowych. Ujęcia wód podziemnych znajdują się m.in. w gminach: Dębowiec, Jasło, Kołaczyce, Skołyszyn, Tarnowiec. Znaczącym źródłem zaopatrzenia w wodę gospodarstw domowych są również indywidualne, przydomowe studnie.

Analiza ilości ścieków wprowadzanych w 2003 roku do wód powierzchniowych z obszaru powiatu jasielskiego wskazuje na tendencję spadkową zarówno w przypadku ścieków komunalnych, jak i ścieków przemysłowych.

W powiecie jasielskim funkcjonuje pięć komunalnych mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków, w tym jedna oczyszczalnia w mieście (Jasło) i cztery na obszarach wiejskich (Krempna, Skołyszyn, Kołaczyce, Warzyce). Łączna przepustowość oczyszczalni wynosi 20721 m³/dobę (oczyszczalnia w Jaśle - 20000 m³/dobę i oczyszczalnie wiejskie łącznie - 721 m³/dobę). Wszystkie obiekty powstały w latach 90-tych.

Ścieki komunalne z obszaru Jasła oczyszczane są na mechaniczno-biologicznej oczyszczalni o podwyższonym stopniu usuwania związków biogenych. Według danych uzyskanych z Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jaśle w 2003 roku procesom oczyszczania poddano 4992,0 tys. m³ ścieków, czyli o 4% mniej niż w roku poprzednim.

Z terenów wiejskich do wód powierzchniowych siecią kanalizacji wiejskiej wprowadzono 162,9 tys. m³ ścieków oczyszczonych biologicznie, tj. o 11,6% mniej niż w roku 2002. Odbiornikami ścieków komunalnych w powiecie jasielskim jest rzeka Wisłoka oraz jej dopływy.

Według danych WIOŚ szacuje się, że z terenu powiatu jasielskiego w 2003 roku odprowadzono do wód powierzchniowych 2027,9 tys. m³ ścieków przemysłowych, w tym 355,5 tys. m³ wód chłodniczych. Emisja ścieków przemysłowych w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyła się o 7,8%.

W bilansie ścieków przemysłowych dominują ścieki z zakładów położonych w Jaśle, a w szczególności z Rafinerii „Jasło” S.A. i ZTS „Gamrat” S.A. oraz wody chłodnicze z Zakładów Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego „Pektowin” Sp.z o.o w Jaśle. Pozostałymi źródłami powstawania ścieków przemysłowych w powiecie są m.in.: procesy galwaniczne, produkcja artykułów mięsnych, wydobywanie ropy naftowej.

W powiecie jasielskim znajduje się 14 zakładowych oczyszczalni ścieków, w tym 11 oczyszczalni mechaniczno-biologicznych o przepustowościach od kilku do 100 m³/dobę, 2 oczyszczalnie chemiczne i 1 oczyszczalnia mechaniczna.

2. Jakość wód powierzchniowych płynących

Jakość śródlądowych wód powierzchniowych wchodzi w zakres informacji uzyskiwanych w ramach państwowego monitoringu środowiska. Zgodnie z ustawą Prawo wodne badania jakości wód powierzchniowych należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

W związku z integracją Polski z Unią Europejską nastąpiła gruntowna zmiana polskiego prawa dotyczącego zagadnień ochrony wód mająca na celu przystosowanie ustawodawstwa polskiego do regulacji obowiązujących w Unii Europejskiej.

Podstawowym unijnym aktem prawnym, dotyczącym ochrony środowiska wodnego przed zanieczyszczeniem, jest dyrektywa ramowa 2000/60/EC Parlamentu Europejskiego i Rady Wspólnoty Europejskiej z 23 października 2000r. ustalająca ramy działań Wspólnoty w zakresie polityki wodnej. Podstawowe cele do osiągnięcia, jakie stawia dyrektywa, to uzyskanie do 2015 roku dobrego stanu wód oraz spełnienie standardów jakościowych. Polska, podobnie jak inne kraje UE, ma obowiązek wdrożyć postanowienia Ramowej Dyrektywy Wodnej wg określonego kalendarza.

Jednym z zadań, w realizacji którego uczestniczy Inspekcja Ochrony Środowiska, jest dostosowanie systemu monitoringu wód do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej w terminie do 2006 roku.

Obecnie zakres i sposób prowadzenia badań monitoringowych śródlądowych wód powierzchniowych zależy od sposobu użytkowania wód oraz od charakteru ich zagrożenia lub ochrony, co określone jest w następujących wykazach wód przygotowanych przez regionalne zarządy gospodarki wodnej:

- wód powierzchniowych, które są lub mogą być w przyszłości wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- wód powierzchniowych wykorzystywanych do celów rekreacyjnych, a w szczególności do kąpieli,
- wód powierzchniowych przeznaczonych do bytowania ryb, skorupiaków i mięczaków lub innych organizmów w warunkach naturalnych oraz umożliwiających migracje ryb,
- wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych należy ograniczyć.

Przedmiotem szczególnej ochrony są wody wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

W ramach wdrażania przepisów Dyrektywy Azotanowej regionalne zarządy gospodarki wodnej, w oparciu o wyniki badań prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Inspekcję Ochrony Środowiska, wyznaczyły wody wrażliwe na zanieczyszczenie azotanami ze źródeł rolniczych oraz obszary szczególnie narażone, z których odpływ azotu do tych wód należy ograniczyć. Na terenie RZGW Kraków, który obejmuje m.in. obszar województwa podkarpackiego, aktualnie nie występuje problem zanieczyszczenia wód azotanami pochodzenia rolniczego w świetle kryteriów Dyrektywy Azotanowej.

Od 2004 roku monitoring wód powierzchniowych w województwie podkarpackim prowadzony jest według nowych zasad. Zmianie uległ sposób i zakres prowadzenia monitoringu, jak również sposób klasyfikacji wód. Szczegółowe przepisy w tym zakresie zawarte są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 roku w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz.U. Nr 32, poz.284). Rozporządzenie obowiązuje od 16 marca br.

W 2003 roku w powiecie jasielskim Delegatura w Jaśle kontrolowała jakość wód rzeki Wisłoki oraz dwóch jej dopływów: Ropy i Jasiołki ogółem w 6 przekrojach kontrolnych, z czego 4 przekroje należą do sieci krajowej, a dwa przekroje do sieci regionalnej. Dodatkowo, dla określenia jakości wód Ropy wpływających na teren województwa podkarpackiego, kontynuowano badania wód tej rzeki w przekroju położonym w rejonie miejscowości Grudna Kępska (województwo małopolskie), w pobliżu granicy administracyjnej między tymi województwami.

Próby do badań pobierano raz w miesiącu. Zakres analityczny badań wód rzecznych obejmował wskaźniki fizykochemiczne, hydrobiologiczne i bakteriologiczne, przy czym ustalony był odrębnie dla każdej rzeki. Uwzględniał on charakter zlewni oraz specyfikę źródeł zanieczyszczeń zlokalizowanych na obszarze powiatu jasielskiego.

Ocenę jakości wód kontrolowanych w 2003 roku wykonano w oparciu o dotychczas stosowaną metodę CUGW, polegającą na wyznaczeniu stężeń charakterystycznych. Otrzymane wartości odniesiono do trzystopniowej klasyfikacji określonej w rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 roku.

Wyniki ocen jakości wód w poszczególnych przekrojach kontrolnych w latach 2001-2003 przedstawiono w tabeli oraz na rysunku 1.

Dokonano także próby oceny jakości wód Wisłoki z uwzględnieniem sposobu jej użytkowania, w oparciu o obowiązujące następujące akty prawne:

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27.11.2002r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 04.10.2002r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz. U. Nr 176, poz. 1455),

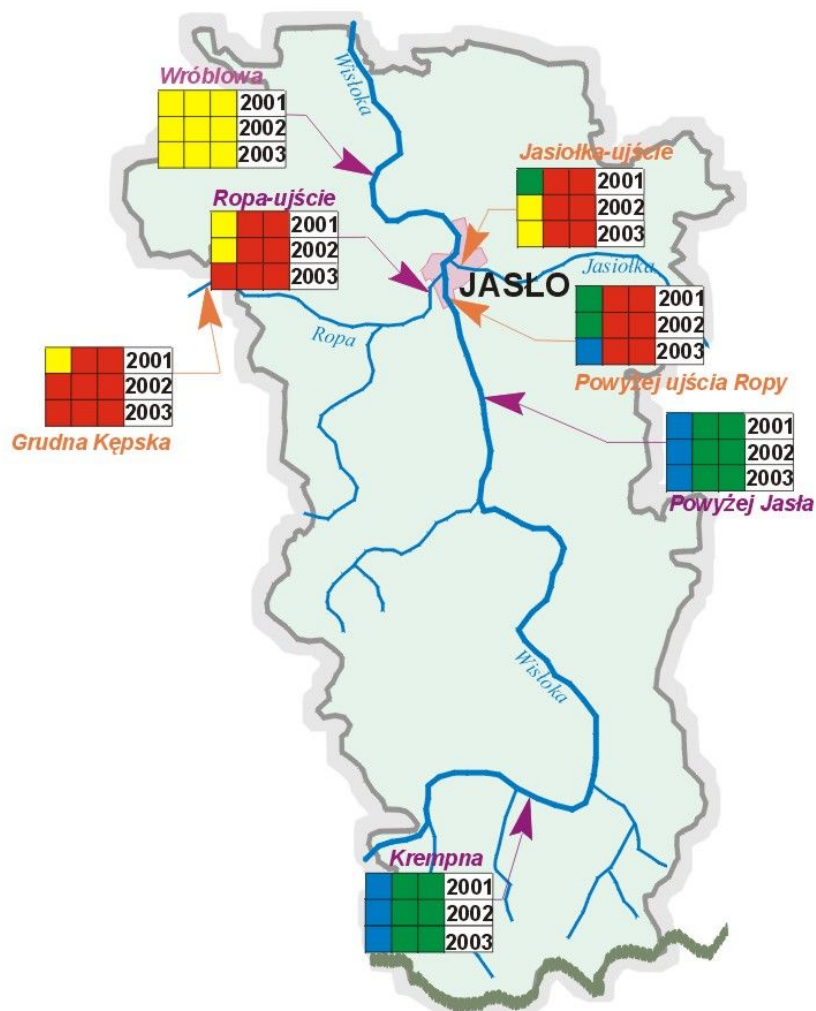
a także oceny w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23.12.2002r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. Nr 241, poz. 2093).

Ocena jakości wód w badanych rzekach w powiecie jasielskim w latach 2001-2003

Nazwa przekroju kontrolnego	Km rzeki	Gmina	Rok badań	Ocena ogólna		Ocena fizykochemiczna		Ocena bakteriologiczna	Ocena hydrobiologiczna
				klasa	grupa wskaźników decydująca o klasie	klasa	wskaźnik decydujący o klasie		
WISŁOKA (rzeka II rzędu, dorzecze Wisły)									
Krempna-Kotań	146,3	Krempna	2001	II	stan sanitarny hydrobiologia	I	zachowana	II	II
			2002	II	stan sanitarny hydrobiologia	I	zachowana	II	II
			2003	II	stan sanitarny hydrobiologia	I	zachowana	II	II
Powyżej Jasła	108,9	Majscowa	2001	II	stan sanitarny hydrobiologia	I	zachowana	II	II
			2002	II	stan sanitarny hydrobiologia	I	zachowana	II	II
			2003	II	stan sanitarny hydrobiologia	I	zachowana	II	II
Powyżej ujścia Ropy	105,5	m. Jasło	2001	non	stan sanitarny	II	azot azotynowy	non	II
			2002	non	stan sanitarny	II	azot azotynowy	non	II
			2003	non	stan sanitarny	I	zachowana	non	II
Wróblowa	96,2	Wróblowa	2001	III	fizykochemia stan sanitarny	III	azot azotynowy	III	II
			2002	III	fizykochemia stan sanitarny	III	azot azotynowy	III	II
			2003	III	fizykochemia stan sanitarny	III	azot azotynowy	III	II
ROPA (rzeka III rzędu, dorzecze Wisły)									
Grudna Kępska	18,0	Grudna Kępska	2001	non	stan sanitarny	III	azot azotynowy	non	II
			2002	non	fizykochemia stan sanitarny	non	azot azotynowy	non	II
			2003	non	fizykochemia stan sanitarny	non	azot azotynowy	non	II
Ujście do Wisłoki	3,0	m. Jasło	2001	non	stan sanitarny	III	azot azotynowy	non	II
			2002	non	stan sanitarny	III	azot azotynowy	non	II
			2003	non	fizykochemia stan sanitarny	non	azot azotynowy	non	III
JASIOŁKA (rzeka III rzędu, dorzecze Wisły)									
Ujście do Wisłoki	0,3	m. Jasło	2001	non	stan sanitarny	II	azot azotynowy fosfor ogólny	non	II
			2002	non	stan sanitarny	III	azot azotynowy	non	II
			2003	non	stan sanitarny	III	azot azotynowy	non	II

JAKOŚĆ WÓD W RZEKACH W POWIECIE JASIELSKIM

OBJAŚNIENIA

- przekroje kontrolne sieci podstawowej monitoringu rzek
- przekroje kontrolne monitoringu regionalnego

1 2 3 2001

Ocena jakości wód w przekrojach kontrolnych według:

- 1 - wskaźników fizykochemicznych
- 2 - stanu sanitarnego
- 3 - ocena ogólna
- 2001 - rok badań

Klasy czystości wód:

- I klasa
- II klasa
- III klasa
- non (poza normą)

Rys. 1

Rzeka Wisłoka

Wisłoka jest prawobrzeżnym dopływem Wisły. Wypływa w Beskidzie Niskim, na wysokości ok. 600 m npm. Całkowita długość rzeki wynosi 163,6 km. Górny i część środkowego biegu, o długości 73,8 km, leży w granicach administracyjnych powiatu jasielskiego.

Górny odcinek Wisłoki ma charakter górski, wyróżnia się w obszarze górnej Wisły największą zmiennością przepływów. Intensywne opady deszczu, przy znacznym spadku rzeki stwarzają dobre warunki szybkiego i znacznego odpływu.

Spływ w znacznym stopniu odbywa się powierzchniowo, wskutek czego w okresie posuchy występują bardzo małe przepływy, a w okresach deszczowych gwałtowne wezbrania.

Zlewnia Wisłoki dzieli się na szereg zlewni trzeciego i wyższych rzędów, przy czym spośród dopływów w powiecie jasielskim największe powierzchnie mają zlewnie lewobrzeżnej Ropy i prawobrzeżnej Jasiołki.

Obszar źródliskowy Wisłoki położony jest w granicach Magurskiego Parku Narodowego. Znaczną powierzchnię zlewni w powiecie, głównie w części południowej, zajmują tereny leśne. W środkowej i północnej części przeważają tereny użytkowane rolniczo oraz tereny zabudowane.

Wisłoka jest odbiornikiem ścieków komunalnych i przemysłowych z terenu miasta Jasła oraz ścieków z miejscowości położonych w jej dolinie (Krempna, Nowy Żmigród, Dębowiec, Kołaczyce). Rzeka stanowi również źródło wody pitnej i wody do celów przemysłowych.

W 2003 roku Wisłoka w górnym biegu, do Jasła prowadziła wody czyste, odpowiadające I klasie czystości wg wskaźników fizykochemicznych i II klasie w ocenie hydrobiologicznej i sanitarnej.

Na obszarze Jasła (przekrój powyżej ujścia Ropy) dopływ zanieczyszczeń spowodował wzrost zanieczyszczenia bakteriologicznego wód do poziomu pozaklasowego.

W przekroju Wróblowa stwierdzono III klasę wód Wisłoki w ocenie fizykochemicznej i sanitarnej. O wyniku klasyfikacji zdecydował azot azotynowy oraz miano coli typu kałowego.

W porównaniu do roku 2002 jakość wód rzeki Wisłoki w granicach administracyjnych powiatu jasielskiego nie zmieniła się, z wyjątkiem odcinka rzeki powyżej ujścia Ropy, na którym wprowadzane są ścieki z Rafinerii JASŁO S.A. W ocenie fizykochemicznej stwierdzono tutaj poprawę z II na I klasę czystości.

W świetle wymagań, jakim mają odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do picia, wody Wisłoki oceniono w zakresie wskaźników fizykochemicznych, w oparciu o wartości dopuszczalne i zaliczono do następujących kategorii:

- ppk Krempna-Kotań - kategoria A1, czyli wody wymagające prostego uzdatniania fizycznego,
- ppk powyżej Jasła - kategoria A2, czyli wody wymagające typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego,
- ppk Wróblowa - kategoria A2, czyli wody wymagające typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego.

W świetle wymagań, jakim mają odpowiadać wody powierzchniowe będące środowiskiem życia ryb łososiowatych i karpowatych w warunkach naturalnych, ocena wód Wisłoki w 2003 roku na terenie powiatu jasielskiego przedstawia się następująco:

- od źródeł do Jasła rzeka prowadziła wody mogące być siedliskiem życia ryb łososiowatych,
- od Jasła wody Wisłoki spełniały wymagania dla bytowania ryb karpowatych.

Ocena wód Wisłoki pod kątem zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi z rolnictwa oraz ocena stopnia eutrofizacji, przeprowadzona zgodnie z metodyką zalecaną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23.12.2002r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych wykazała, że:

- na odcinku rzeki na terenie powiatu jasielskiego nie stwierdzono wód, w których zawartość azotanów przekraczała 40 mgNO₃/l; stężenia azotanów wynosiły od 2,92 mgNO₃/l do 5,16 mgNO₃/l;
- wartości wskaźników eutrofizacji były znacznie niższe od ustalonych w rozporządzeniu wartości granicznych, powyżej których występuje eutrofizacja.

Oznacza to, że w 2003 roku wody Wisłoki na monitorowanym odcinku nie były zanieczyszczone związkami azotu ze źródeł rolniczych, nie były również zagrożone takim zanieczyszczeniem.

Rzeka Ropa

Ropa bierze początek w Beskidzie Niskim, na terenie województwa małopolskiego. Całkowita długość rzeki wynosi 78,7 km, a powierzchnia zlewni 974,1 km². Ropa jest lewobrzeżnym dopływem Wisłoki, uchodzi do niej w km 105,0 na terenie Jasła.

W granicach administracyjnych powiatu jasielskiego znajduje się odcinek rzeki o długości 15,8 km. Zlewnia Ropy na tym obszarze ma charakter rolniczy, z niewielkim udziałem lasów. Na jakość rzeki decydujący wpływ mają zanieczyszczenia dopływające z terenu województwa małopolskiego (głównie z miast: Gorlice i Biecz), ze Skołyszyna, a także spływy powierzchniowe z pól uprawnych. W zlewni Ropy prowadzona jest eksploatacja złóż ropy naftowej.

Badania rzeki w przekroju Grudna Kępska wykazały, że Ropa wprowadzała w 2003 roku na teren województwa podkarpackiego wody nie spełniające ustalonych norm jakości pod względem fizykochemicznym (ze względu na azot azotynowy) oraz w ocenie sanitarnej.

Jakość wód Ropy w przekroju ujściowym do Wisłoki nie uległa poprawie, zakwalifikowano je w ocenie fizykochemicznej i sanitarnej poza klasę. W porównaniu z rokiem 2002 stwierdzono pogorszenie jakości w ocenie wg wskaźników fizykochemicznych.

Rzeka Jasiołka

Źródła Jasiołki znajdują się w Beskidzie Niskim. Rzeka o całkowitej długości 75,9 km zbiera wody z obszaru 513,2 km², jest prawobrzeżnym dopływem Wisłoki. Na terenie powiatu jasielskiego znajduje się dolny odcinek rzeki o długości 12,4 km. Obszar zlewni w niewielkim stopniu jest zalesiony, rzeka przepływa przez tereny zabudowane i użytkowane rolniczo.

Aktualnie źródła zanieczyszczeń Jasiołki na obszarze powiatu są nieliczne i stanowią je głównie ścieki odprowadzane z miejscowości położonych bezpośrednio nad rzeką lub w jej dolinie, spływy z powierzchni terenu oraz ścieki przemysłowe z zakładu „CHROM-STYL” S.A. w Jaśle.

Badania wód Jasiołki w przekroju ujściowym do Wisłoki w zakresie parametrów fizykochemicznych wykazały III klasę czystości ze względu na azot azotynowy. Nadmierne zanieczyszczenie bakteriologiczne dyskwalifikowało wody Jasiołki w omawianym przekroju. W odniesieniu do roku 2002 stwierdzono pogorszenie stanu sanitarnego ujściowego odcinka rzeki.

3. Jakość wód podziemnych

Ocena jakości wód podziemnych dokonywana jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Monitoring zwykłych wód podziemnych w powiecie jasielskim realizowany jest w sieci krajowej i lokalnej. Zadaniem sieci krajowej jest coroczna kontrola jakości wód podziemnych we wszystkich poziomach użytkowych. Wykonawcą badań jest Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie.

Na terenie powiatu jasielskiego znajduje się jeden z głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce (GZWP) - zbiornik czwartorzędowy „Dolina rzeki Wisłoki” (nr 433). Tworzą go wody wgłębne w obrębie doliny rzeki Wisłoki. Dolina Wisłoki uznana została za obszar wymagający najwyższej i wysokiej ochrony (ONO i OWO). Zbiornik ten narażony jest na zanieczyszczenia związane z działalnością człowieka, w związku z tym wody te są monitorowane.

Punkt obserwacyjny sieci krajowej zlokalizowany jest w miejscowości Harkłowa (gmina Skołyszyn). Kontrolą objęte są wody gruntowe w utworach trzeciorzędowych o swobodnym zwierciadle. Wody te są słabo izolowane, a zatem wrażliwe na wpływ czynników antropogenicznych. Punkt badawczy pod względem użytkowania terenu położony jest na gruntach ornych z przewagą gospodarki rozdrobnionej. Ocenę jakości badanych wód podziemnych wykonano w oparciu o stosowaną dotychczas klasyfikację jakości wód podziemnych dla potrzeb monitoringu środowiska.

Z badań przeprowadzonych w latach 1997-2003 wynika, że wody podziemne w miejscowości Harkłowa cechuje dobra jakość. Stwierdzono klasę Ib, charakteryzującą wody o naturalnym chemizmie, odpowiadające wodom do celów pitnych i gospodarczych.

Dokonano również próby oceny jakości wód podziemnych w oparciu o obowiązujące od marca br. rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. Nr 32, poz.284). Rozporządzenie wprowadza następującą klasyfikację dla prezentowania stanu wód podziemnych:

- klasa I – wody o bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadawalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadawalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości,

Według nowych standardów wody podziemne badane w punkcie położonym w miejscowości Harkłowa odpowiadają dobrej jakości.

Monitoring lokalny wód podziemnych realizowany na terenie Jasła ściśle związany jest z funkcjonowaniem składowisk odpadów, które są potencjalnymi źródłami zanieczyszczeń. Wyniki badań monitoringowych wód podziemnych zawarto w rozdziale III.6.3 „Monitoring składowisk odpadów”.

4. Emisja zanieczyszczeń powietrza

Podstawowymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza w powiecie jasielskim są: spalanie paliw dla celów bytowych, procesy technologiczne w zakładach przemysłowych i transport drogowy.

Powiat jasielski postrzegany jest jako region rolniczo-przemysłowy. Największy potencjał przemysłowy skupiony jest w Jaśle. Jasielskie zakłady przemysłowe oraz nieliczne pozostałe zakłady przemysłowe na terenie powiatu, a także źródła komunalne w decydującym stopniu wpływają na stan zanieczyszczenia powietrza.

Zakłady przemysłowe emitują zanieczyszczenia powstające podczas prowadzonych procesów technologicznych oraz zanieczyszczenia energetyczne z zakładowych kotłowni przeznaczonych do celów grzewczych i technologicznych.

Wśród zakładów kształtujących emisję zanieczyszczeń w powiecie wymienić należy:

1. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. Zakład Energetyki Ciepłej w Jaśle
2. CARBON BLACK POLSKA Sp. z o.o. w Jaśle
3. Rafineria JASŁO S.A. w Jaśle
4. Zakłady Przemysłu Owocowo-Warzywnego „Pektowin” Sp. z o.o. w Jaśle
5. Zakłady Tworzyw Sztucznych „GAMRAT” S.A. w Jaśle
6. Huta Szkła w Jaśle Sp. z o.o. Grupa Kapitałowa Krosno
7. „CHROM-STYL” S.A. w Jaśle
8. Przedsiębiorstwo Robót Drogowo-Mostowych Sp. z o.o. Wytwórnia Mas Bitumicznych w Załężu
9. „INCO-VERITAS” S.A. Oddział w Tarnowcu Huta Szkła „TARNOWIEC”
10. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe GALICJAN w Żarnowcu
11. Huta Szkła ARTIS w Szebniach

Przy powolnej, aczkolwiek systematycznej redukcji emisji przemysłowej większego znaczenia nabiera emisja zanieczyszczeń z sektora komunalnego, tj. lokalnych kotłowni, indywidualnych gospodarstw domowych i zakładów usługowych.

Bilans emisji zanieczyszczeń w powiecie jasielskim sporządzono na podstawie danych uzyskanych z 11 jednostek wpływających znacząco na stan zanieczyszczenia powietrza.

Według danych WIOŚ w 2003 roku całkowita emisja zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z zakładów objętych bilansem z terenu powiatu jasielskiego zmniejszyła się o 2,8% w stosunku do roku poprzedniego i przedstawiała się następująco:

a) zanieczyszczenia pyłowe	379,5 ton	(tj. 21,9%)
b) zanieczyszczenia gazowe	1354,0 ton	(tj. 78,1%)
w tym:		
- dwutlenek siarki	644,2 tony	
- dwutlenek azotu	348,7 ton	
- tlenek węgla	341,4 tony	
- dwutlenek węgla	346 954 tony	
- pozostałe zanieczyszczenia	19,7 ton	

W strukturze zanieczyszczeń emitowanych ze źródeł punktowych zdecydowanie przeważają zanieczyszczenia gazowe, głównie dwutlenek węgla, dwutlenek siarki (37,2% emisji zanieczyszczeń gazowych bez CO₂) i dwutlenek azotu (20,1% emisji zanieczyszczeń gazowych bez CO₂).

Rodzaje i ilości podstawowych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery wynikają przede wszystkim z rodzaju i ilości spalanych paliw, głównie węgla kamiennego. Ze źródeł energetycznych pochodzi 76,7% emisji dwutlenku siarki, 87,7% emisji tlenku węgla oraz 92,8% emisji pyłów w powiecie. Emisja tlenków azotu związana jest głównie z działalnością przemysłową, a także z transportem drogowym.

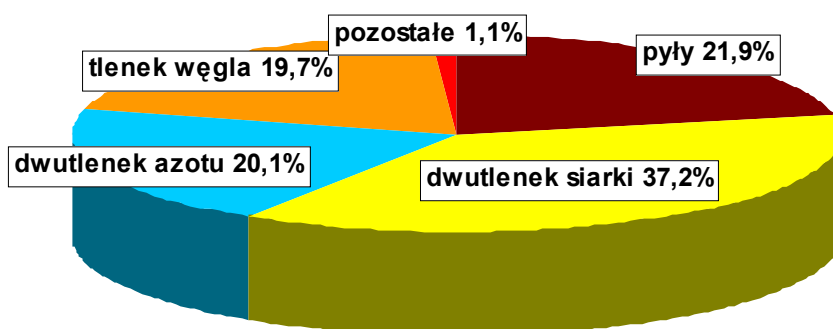
Specyficzne zanieczyszczenia technologiczne na terenie powiatu powstają głównie podczas wytwarzania produktów rafinacji ropy naftowej, produkcji tworzyw sztucznych, produkcji szkła i wyrobów szklanych, procesów galwanicznych oraz wytwarzania masy bitumicznej. Z procesów technologicznych, stosowanych w zakładach, do powietrza emitowane są przede wszystkim: pyły krzemowe, pyły polimerów, węglowodory alifatyczne i aromatyczne, ftalany, sadza, cykloheksanon, benzoalfapiren, metale ciężkie. Emisja tych zanieczyszczeń stanowi zaledwie 1% łącznej emisji do atmosfery, jednak z uwagi na niekorzystne oddziaływanie na środowisko jest bardzo istotna.

W porównaniu do roku 2003 wzrosła o 3,3% emisja zanieczyszczeń pyłowych, natomiast zmniejszyła się o 4,4% emisja zanieczyszczeń gazowych bez CO₂. Wśród zanieczyszczeń gazowych wprowadzanych do atmosfery tendencje zmian są następujące:

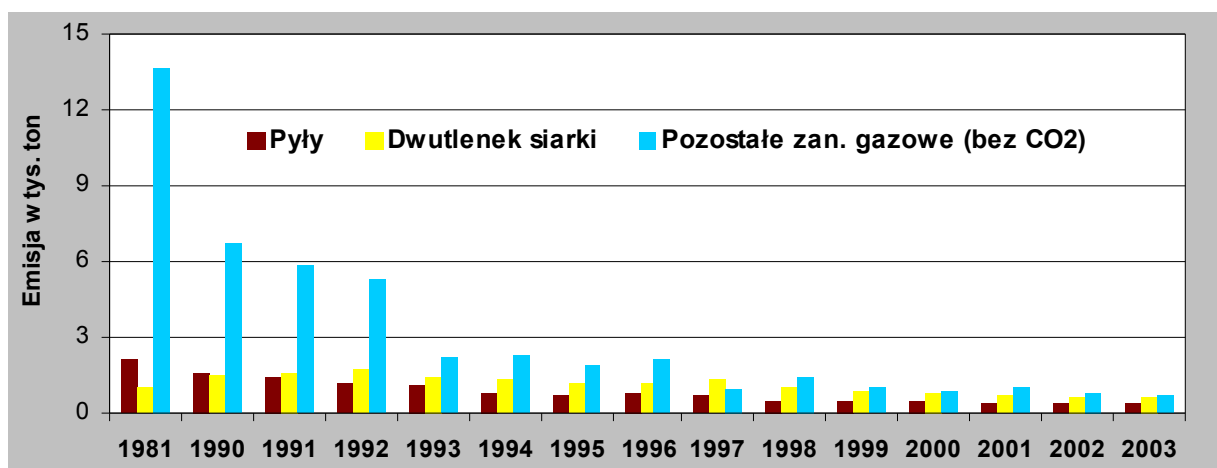
- emisja dwutlenku siarki wzrosła o 8%,
- emisja dwutlenku azotu zmniejszyła się o 11,8%,
- emisja tlenku węgla zmniejszyła się o 14,9%,
- emisja pozostałych zanieczyszczeń (bez CO₂) zmniejszyła się o 18,6%.

Na rysunkach 2-4 przedstawiono strukturę zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w powiecie jasielskim w 2003 roku, emisję pyłów i dwutlenku siarki oraz pozostałych zanieczyszczeń gazowych w Jaśle w roku 1981 oraz w latach 1990-2003, a także tendencje w zmianach emisji tych zanieczyszczeń w latach 1990-2003 w odniesieniu do roku 1990.

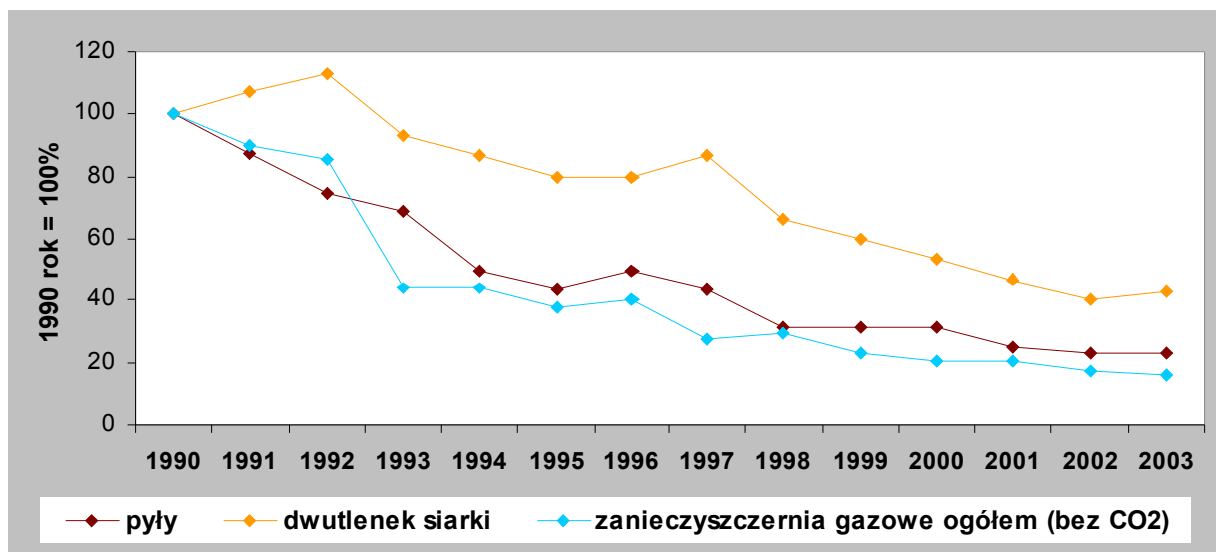
Rys. 2 Struktura emisji zanieczyszczeń powietrza w powiecie jasielskim w 2003 roku (bez CO₂)

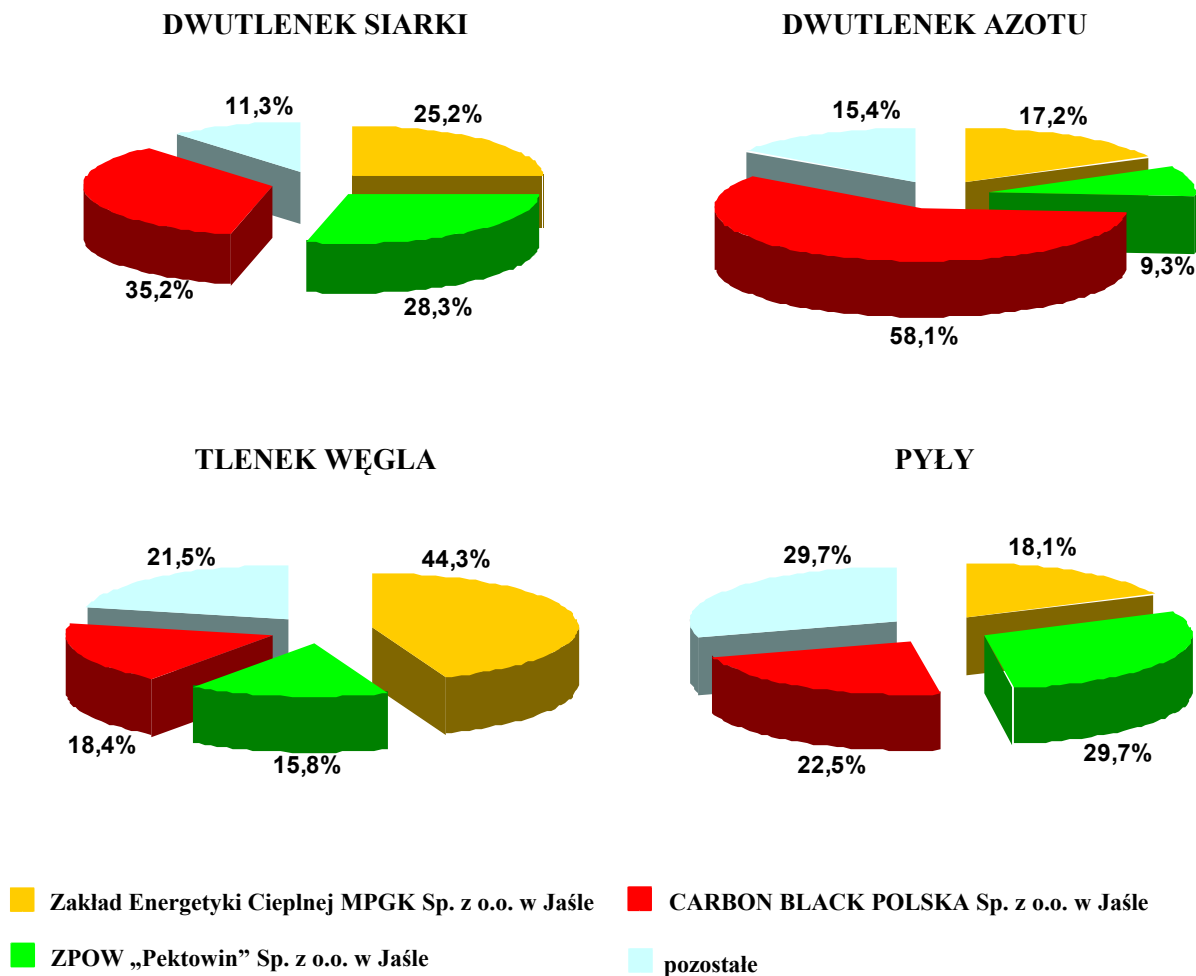
Rys. 3 Emisja zanieczyszczeń powietrza w Jaśle w 1981 roku oraz w latach 1990-2003

Rys. 4 Tendencje zmian emisji zanieczyszczeń powietrza w Jaśle w latach 1990-2003

Rys. 5 Udział zakładów w zanieczyszczeniu powietrza dwutlenkiem siarki, dwutlenkiem azotu, tlenkiem węgla i pyłem w odniesieniu do łącznej emisji z zakładów objętych bilansem emisji w powiecie jasielskim w 2003 roku

Największy udział w emisji zanieczyszczeń w powiecie jasielskim ma Carbon Black Polska Sp. z o.o. w Jaśle. Z tego źródła pochodzi 35% ogólnej emisji dwutlenku siarki, ponad 58% emisji dwutlenku azotu i ponad 68% emisji dwutlenku węgla. Do zakładów emitujących do atmosfery znaczące ilości zanieczyszczeń należą także:

- Zakład Energetyki Ciepłej MPGK Sp. z o.o. w Jaśle,
- ZPOW „Pektowin” Sp. z o.o. w Jaśle.

Jak wynika z danych WIOŚ w ciągu 13 lat emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) w Jaśle zmniejszyła się o prawie 92%, emisja dwutlenku siarki zmalała o 57%, a emisja pyłów zmniejszyła się o 77%.

Najczęściej stosowanymi urządzeniami oczyszczającymi w zakładach są cyklony, multicyklony i filtry tkaninowe, dzięki którym następuje zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza. W urządzeniach oczyszczających zatrzymane zostało 89% ogólnej ilości pyłów emitowanych do powietrza. W trzech zakładach przemysłowych funkcjonują instalacje do redukcji emisji zanieczyszczeń gazowych, pochodzących z procesów technologicznych.

5. Poziom zanieczyszczenia powietrza

Oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Według przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska odpowiedzialność za ocenę jakości powietrza spoczywa na wojewódzkim inspektorze ochrony środowiska.

Aktualnie system monitoringu powietrza w Polsce jest w trakcie modernizacji celem przystosowania go do wymogów określonych w prawie Unii Europejskiej i nowych polskich regulacji prawnych. Ustawa Prawo ochrony środowiska zobowiązuje do podejmowania działań mających na celu ocenę powietrza prowadzoną w sposób porównywalny do krajów członkowskich UE.

Pomiary i badania monitoringowe atmosfery dostarczają danych dotyczących poziomów wybranych zanieczyszczeń w powietrzu, w różnych skalach przestrzennych i czasowych, a także danych umożliwiających śledzenie zjawisk o charakterze globalnym. Uzyskane informacje pozwalają na identyfikację obszarów, na których przekroczone są dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu.

Nadrzędnym celem działań podejmowanych na rzecz ochrony powietrza jest ochrona zdrowia ludzkiego, a priorytetowym obszarem dla monitoringu powietrza są miasta i aglomeracje miejskie.

Do utworzenia systemu oceny jakości powietrza niezbędne było przeprowadzenie wstępnej oceny jakości powietrza w strefach (powiatach). Ocenę taką wykonano w województwie podkarpackim w 2002 roku na podstawie pomiarów stężeń zanieczyszczeń w stałych stacjach pomiarowych, pomiarów wskaźnikowych, obiektywnych metod szacowania lub z wykorzystaniem metod łączonych. Celem oceny była klasyfikacja stref, umożliwiająca ustalenie właściwego sposobu oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia oraz ochrony roślin i ekosystemów.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska wojewódzki inspektor ochrony środowiska wykonuje co roku ocenę jakości powietrza w strefach, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, w których:

- poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji,
- poziom choćby jednej substancji mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji,
- poziom substancji nie przekracza poziomu dopuszczalnego.

Według nowych przepisów prawnych, stężenia zanieczyszczeń powinny zostać zredukowane przynajmniej do poziomu stężenia dopuszczalnego na całym terytorium kraju w określonym terminie i nie powinny przekraczać wartości dopuszczalnej po tym terminie. Wprowadzenie marginesu tolerancji ma na celu okresowe podwyższenie poziomu stężeń, powyżej którego istnieje obowiązek przygotowania programów ochrony powietrza.

Obowiązek prowadzenia oceny jakości powietrza przy uwzględnieniu kryterium związanego z ochroną zdrowia dotyczy następujących substancji:

- dwutlenku siarki
- dwutlenku azotu
- pyłu zawieszonego PM10
- ołowiu
- benzenu
- tlenku węgla
- ozonu.

W ocenie pod kątem ochrony roślin i ekosystemów należy uwzględnić następujące substancje:

- dwutlenek siarki
- dwutlenku azotu
- ozon.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie realizując przepis art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska dokonał oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim w 2003 roku.

Wyniki oceny wstępnej, jak również dwóch kolejnych ocen rocznych jakości powietrza w województwie dostępne są na stronie internetowej WIOŚ pod adresem: www.wios.rzeszow.pl.

Klasyfikacji stref, których granice pokrywają się z granicami powiatów, dokonano oddzielnie dla dwóch kryteriów ustanowionych:

- w celu ochrony zdrowia (dla terenu kraju i uzdrowisk),
  - w celu ochrony roślin (dla terenu kraju i parków narodowych)
- oraz oddzielnie dla każdej substancji zanieczyszczającej powietrze.

Na podstawie pomiarów wykonanych w 2003 roku strefę jasielską pod względem zanieczyszczenia powietrza w kryterium ochrony zdrowia oraz ochrony roślin zakwalifikowano do klasy A. Oznacza to, że w tej strefie nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych substancji zanieczyszczających powietrze.

Ocenę poziomu zanieczyszczenia powietrza w strefie jasielskiej w 2003 roku wykonano w oparciu o wyniki badań prowadzonych na 5 stacjach pomiarowych. Jedną ze stacji znajdowała się w miejscowości Grab, w rejonie Magurskiego Parku Narodowego. Pomiary na tej stacji prowadzono od 1996 roku, a ich wykonawcą była Delegatura WIOŚ w Jaśle. Pozostałe stacje zlokalizowane są w Jaśle, w następujących miejscach:

- ul. Floriańska 108 - pomiary wykonuje WIOŚ
- ul. 3 Maja 68b - pomiary wykonuje WSSE
- ul. Lwowska - pomiary wykonuje WSSE
- ul. Koralewskiego 13 - pomiary wykonuje WSSE

W 2003 roku nastąpiła zmiana lokalizacji stacji pomiarowej w Jaśle obsługiwanej przez Delegaturę. Zakończono pomiary na stacji przy ulicy Mickiewicza i rozpoczęto pomiary na stacji przy ulicy Floriańskiej 108.

Program pomiarowy monitoringu powietrza w powiecie jasielskim obejmował w 2003 roku prowadzenie pomiarów stężeń dwutlenku siarki i dwutlenku azotu na wszystkich stacjach oraz stężeń pyłu zawieszonego PM10, ołowiu i benzenu na stacji WIOŚ przy ulicy Floriańskiej 108.

Uzyskane wyniki zinterpretowano w oparciu o rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002r.:

- w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U. Nr 87, poz.796),
- w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 87, poz.798).

Dopuszczalne poziomy substancji określone są:

- a) ze względu na ochronę zdrowia ludzi – dla obszaru całego kraju oraz, dla niektórych zanieczyszczeń, dla obszarów ochrony uzdrowiskowej,
- b) ze względu na ochronę roślin – dla obszaru kraju oraz, dla niektórych zanieczyszczeń, dla obszarów parków narodowych.

Badania jakości powietrza prowadzone na stacji Grab pozwalają dokonać oceny jakości powietrza pod kątem ochrony roślin, natomiast badania prowadzone na obszarze Jasła umożliwiają wykonanie oceny pod kątem ochrony zdrowia ludzi.

Średnie roczne stężenia dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu zawieszonego PM10 na stacjach pomiarowych monitoringu atmosfery w powiecie jasielskim w 2003 roku przedstawiono na rysunku 6, natomiast tendencje zmian uśrednionych dla stacji pomiarowych w Jaśle wartości stężeń dwutlenku siarki i dwutlenku azotu w latach 1996-2003 na rysunku 7.

Dopuszczalne poziomy niektórych substancji w powietrzu na terenie kraju, czas ich obowiązywania, okresy, dla których uśrednia się wyniki pomiarów i dopuszczalne częstotliwości przekraczania tych poziomów oraz marginesy tolerancji

Nazwa substancji	Okres uśredniania wyników	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Margines tolerancji w 2003 roku ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Dopuszczalny poziom subst. powiększony o margines tolerancji za 2003 rok ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Dopuszczalna częstotliwość przekraczania dopuszczalnego poziomu w roku
Benzen	rok kalendarzowy	5*	5	10*	-
Dwutlenek azotu	jedna godzina	200*	70	270*	18 razy
	rok kalendarzowy	40*	14	54*	-
Dwutlenek siarki	jedna godzina	350*	60	410*	24 razy
	24 godziny	150* <i>do 31.12.2004</i>	-	150* <i>do 31.12.2004</i>	3 razy
	rok kalendarzowy	40** <i>do 31.12.2002</i>	-	40** <i>do 31.12.2002</i>	-
Pył zawieszony PM 10	24 godziny	50*	10	60*	35 razy
	rok kalendarzowy	40*	3,2	43,2*	-
Ołów	rok kalendarzowy	0,5*	0,2	0,7*	-

* poziom dopuszczalny ze względu na ochronę zdrowia ludzi

** poziom dopuszczalny ze względu na ochronę roślin

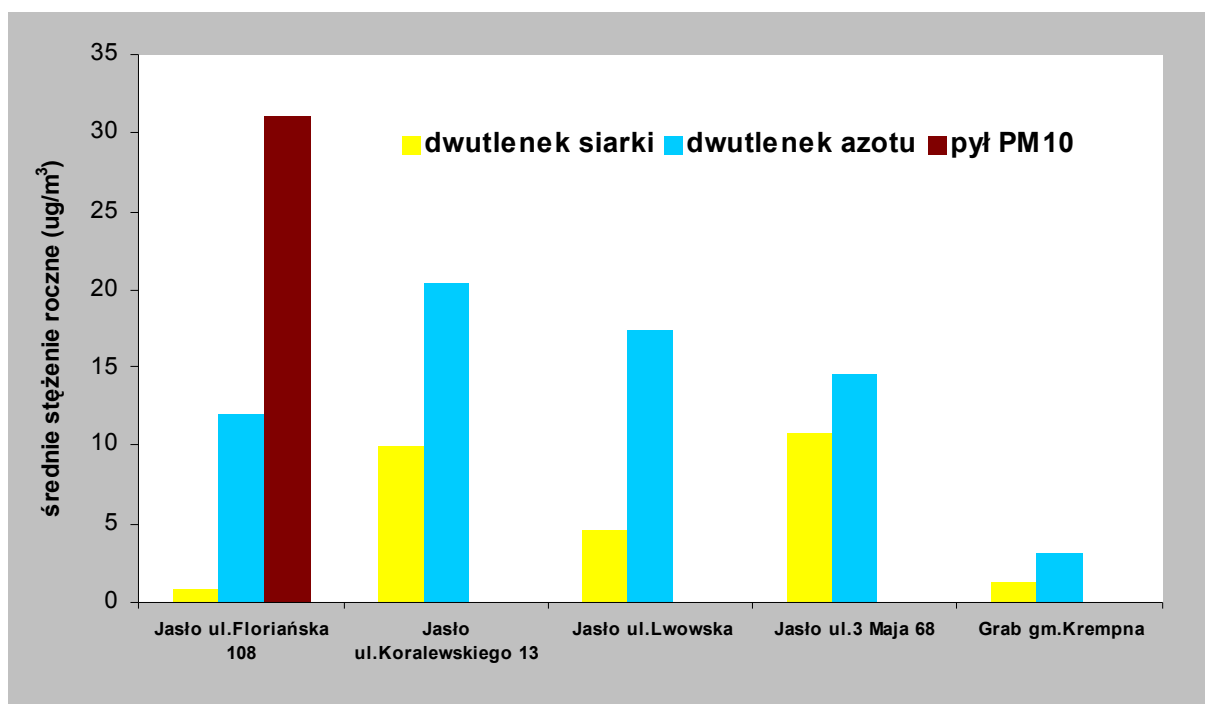
Dopuszczalne poziomy niektórych substancji w powietrzu na terenie parków narodowych i okresy, dla których uśrednia się wyniki pomiarów

Nazwa substancji	Okres uśredniania wyników	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Tlenki azotu <i>(suma NO₂ i NO w przeliczeniu na NO₂)</i>	rok kalendarzowy	20
Dwutlenek siarki	rok kalendarzowy	15

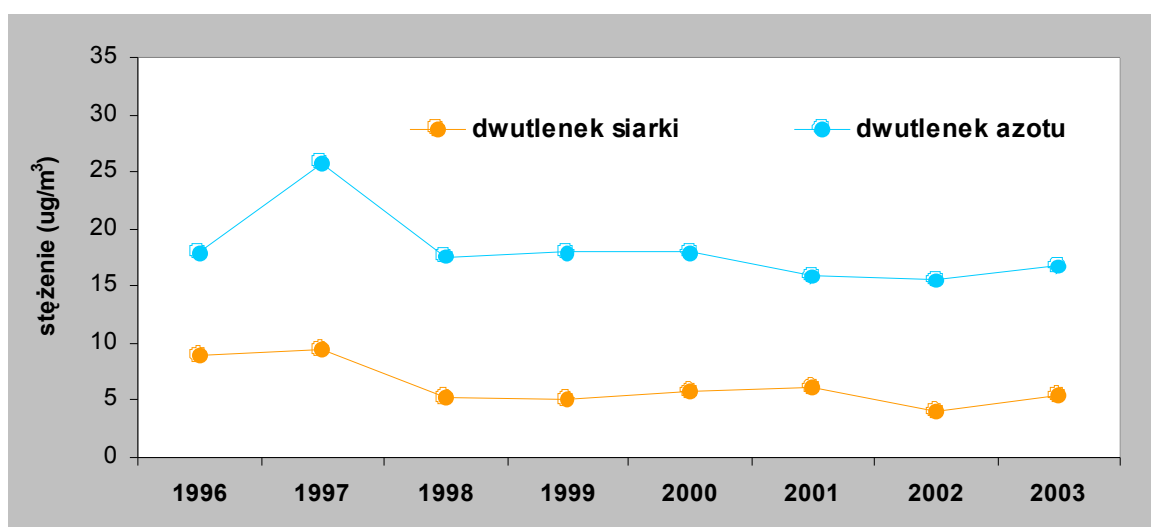
Średnie roczne stężenia dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu na stacjach pomiarowych w powiecie jasielskim w latach 2001-2003

Stacja pomiarowa	Stężenie średnie roczne ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)									
	Dwutlenek siarki			Dwutlenek azotu			Pył BS		Pył PM10	Benzen
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2003
Jasło, ul. Mickiewicza (WIOŚ)	0,9	0,8	-	14,4	14,0	-	11,5	11,7	-	-
Jasło, ul. Floriańska 108 (WIOŚ)	-	-	0,8	-	-	11,9	-	-	31,0	1,8
Jasło, ul. 3 Maja 68b (WSSE)	9,6	6,5	10,8	12,8	14,1	14,5	13,8	10,8	-	-
Jasło, ul. Lwowska (WSSE)	5,2	2,8	4,4	17,1	15,4	17,5	16,3	12,4	-	-
Jasło, ul. Koralewskiego (WSSE)	8,4	6,2	9,9	19,6	21,1	20,5	17,4	14,0	-	-
Grab, gmina Krempna (WIOŚ)	1,3	0,9	1,3	3,4	3,7	3,2	3,7	3,4	-	-

Rys. 6 Średnie roczne stężenia zanieczyszczeń powietrza w powiecie jasielskim w 2003 roku

Rys. 7 Uśrednione dla stacji pomiarowych w Jaśle wartości stężeń rocznych dwutlenku siarki i dwutlenku azotu w latach 1996-2003

5.1. Jakość powietrza w Jaśle

Dwutlenek siarki powstaje przede wszystkim w wyniku spalania paliw zawierających siarkę. W 2003 roku średnioroczne stężenia dwutlenku siarki w Jaśle, nienormowane dla kryterium ochrony zdrowia ludzi, wynosiły od $0,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ do $10,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Najwyższe stężenia wystąpiły na stacjach przy ul. 3 Maja oraz ul. Koralewskiego. Na poziom zanieczyszczeń decydujący wpływ ma tutaj ścisła i stosunkowo wysoka zabudowa wzdłuż ulicy, usytuowanie blisko ulicy miejskiej o dużym natężeniu ruchu, a także niska emisja. Najniższymi wartościami mierzonych stężeń SO_2 charakteryzuje się stacja przy ul. Floriańskiej 108, położona w południowo-zachodniej części miasta, w otoczeniu domów jednorodzinnych.

Dwutlenek siarki jest zanieczyszczeniem wykazującym zmienność sezonową. W przebiegu rocznym stężeń 24-godzinnych wyraźnie zaznacza się dominacja sezonu zimnego (grzewczego) z wyższymi stężeniami nad sezonem ciepłym (letnim). W ciągu roku nie wystąpiły przekroczenia 24-godzinnego dopuszczalnego poziomu dwutlenku siarki.

W 2003 roku wartości średnich stężeń rocznych dwutlenku siarki na poszczególnych stacjach pomiarowych w Jaśle były wyższe od stężeń uzyskanych w roku 2002. Wartość średnia stężeń SO_2 dla 4 stacji pomiarowych kształtowała się na poziomie $6,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (w roku poprzednim $4,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Wartości średnich stężeń rocznych **dwutlenku azotu** na stacjach pomiarowych w Jaśle kształtowały się na podobnym poziomie, jak w roku 2002 i wynosiły od $11,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$ przy ulicy Floriańskiej do $20,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ przy ulicy Koralewskiego. Pomiary nie wykazały przekroczenia dopuszczalnego poziomu średniorocznego, a uzyskane wartości średnioroczne stanowiły 29,8-51,3% normy. Wartość średnią stężeń NO_2 dla 4 stacji pomiarowych w Jaśle określono na poziomie $16,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$, podczas gdy w roku 2002 wynosiła $15,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Pył jest zanieczyszczeniem powstającym przede wszystkim w procesach spalania paliw stałych. Jest jednym z wymaganych przepisami wskaźników do oceny jakości powietrza. Od 2003 roku rozpoczęto na stacji WIOŚ w Jaśle przy ulicy Floriańskiej pomiary poziomu stężeń pyłu zawieszonego PM_{10} , tj. pyłu o średnicy równoważnej ziaren do $10 \mu\text{m}$, zgodnie z metodą referencyjną. Dotychczas wykonywano pomiary pyłu, którego stężenia oznaczano metodą reflektometryczną (pył BS).

Stężenie średnioroczne pyłu PM_{10} wynosiło $31,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i stanowiło 77,5% poziomu dopuszczalnego. W ciągu roku zarejestrowano 14 przypadki przekroczeń poziomu dopuszczalnego, przy czym częstość przekroczeń zawierała się w zakresie dopuszczalnym przepisami (dopuszcza się 35 przekroczeń poziomu 24-godzinnego w ciągu roku).

Ołów oznaczany jest w pyłe zawieszonym PM_{10} . Na stacji w Jaśle przy ulicy Floriańskiej wykonano w okresie kwiecień-czerwiec 2003r. i grudzień 2003r.-luty 2004r. próbne serie okresowych pomiarów poziomu ołowiu celem określenia zakresu występowania stężeń tej substancji w powietrzu w Jaśle. Zarejestrowano niskie

stężenia ołowiu w pyłe PM10. W okresie letnim poziom ołowiu był bardzo niski, nie przekroczył granicy oznaczalności wdrożonej metody badawczej. W okresie zimowym notowano nieco wyższe stężenia, które jednak nie obligują do prowadzenia pomiarów stałych.

Pomiary stężeń **benzenu** w powietrzu w 2003 roku w Jaśle prowadzono metodą pasywną. Średnie roczne stężenie tej substancji nie przekroczyło poziomu dopuszczalnego i wynosiło 1,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (tj. 36% normy).

5.2. Jakość powietrza w miejscowości Grab

Stacja pomiarowa zlokalizowana jest w miejscowości Grab (gmina Krempna), w południowej części powiatu jasielskiego. Pod względem przyrodniczym miejscowość ta położona jest w granicach otuliny Magurskiego Parku Narodowego, na Obszarze Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego. W najbliższym otoczeniu stacji znajdują się tereny rolnicze (pola uprawne i łąki), a zabudowa mieszkaniowa jest nieliczna.

Na stacji Grab w 2003 roku prowadzono pomiary poziomów dwutlenku siarki i dwutlenku azotu.

Średnia roczna wartość stężenia **dwutlenku siarki** wynosiła 1,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i była wyższa od wartości uzyskanej w 2002 roku. Poziom dwutlenku siarki w powietrzu nie przekroczył poziomu dopuszczalnego określonego dla obszarów parków narodowych, stanowił 8,7% normy.

W miesiącach ciepłych, tj. w okresie kwiecień – wrzesień, stężenia dwutlenku siarki w powietrzu były bardzo niskie, znaczną część wyników stanowiły wartości mniejsze od 0,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, tj. niewykrywalne stosowaną metodą badawczą.

Stężenie średnioroczne **dwutlenku azotu** uzyskane z pomiarów na stacji Grab wynosiło 3,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, czyli 21,3% poziomu dopuszczalnego ustalonego dla parków narodowych. W porównaniu do badań z roku 2002 poziom stężenia dwutlenku azotu w powietrzu nie uległ istotnej zmianie.

W związku z koniecznością dostosowania lokalizacji stacji pomiarowych monitoringu powietrza do obowiązujących wymagań w tym zakresie i w oparciu o wyniki oceny wstępnej i klasyfikacji stref w województwie podkarpackim, począwszy od stycznia 2004 roku pomiary poziomu dwutlenku siarki i dwutlenku azotu w powietrzu na terenie Magurskiego Parku Narodowego prowadzone są w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w miejscowości Żydowskie. Pobór próbek odbywa się metodą pasywną w miesięcznym okresie ekspozycji próbników. Nowa lokalizacja punktu poboru próbek odpowiada w pełni wymaganiom stawianym pomiarom prowadzonym z punktu widzenia ochrony roślin i jest on reprezentatywny dla znacznego obszaru terenów w południowej części województwa podkarpackiego.

6. Gospodarka odpadami

Integracja z Unią Europejską nakłada obowiązek dostosowania gospodarki odpadami w Polsce do zaleceń szeregu dyrektyw oraz do opracowanej strategii zarządzania odpadami. Polskie prawo dotyczące gospodarki odpadami jest już w ogólnych zasadach i podstawowych mechanizmach prawnych zbieżne z europejskimi standardami. Regulacje ustawowe oraz rozwiązania systemowe polskiej gospodarki jednak nie na wszystkich odcinkach są dostosowane do przyjętych rozwiązań i dlatego istnieją jeszcze bariery ograniczające sprawne funkcjonowanie gospodarki odpadami. Największa bariera wynika z braku uregulowań, zapewniających środki finansowe na pokrycie kosztów zbiórki i utylizacji niektórych odpadów.

Regulacje prawne dotyczące postępowania z odpadami zawarte są obecnie w 7 podstawowych ustawach oraz w kilkudziesięciu rozporządzeniach wykonawczych. Podstawowe znaczenie ma ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach. Obejmuje ona zagadnienia ściśle dotyczące odpadów i stanowi podstawę wszelkich działań w zakresie ich zagospodarowania.

Wykaz ustaw dotyczących gospodarki odpadami

Lp	Tytuł dokumentu	Dziennik Ustaw
1.	Ustawa z 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska – obowiązuje od 1 października 2001r.	Dz.U. 2001.62.627 ze zmianami
2.	Ustawa z 27 kwietnia 2001r. o odpadach – obowiązuje od 1 października 2001r.	Dz.U. 2001.62.628 ze zmianami
3.	Ustawa z 11 maja 2001r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej – obowiązuje od 1 stycznia 2002r.	Dz.U. 2001.63.639 ze zmianami
4.	Ustawa z 11 maja 2001r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych – obowiązuje od 1 stycznia 2002r.	Dz.U. 2001.63.638 ze zmianami
5.	Ustawa z 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – obowiązuje od 1 stycznia 1997r.	Dz.U. 1996.132.622 ze zmianami
6.	Ustawa z 27 lipca 2001r. o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (tzw. ustawa wprowadzająca) – obowiązuje od 1 października 2001r.	Dz.U. 2001.100.1085 ze zmianami
7.	Ustawa z 19 grudnia 2002r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (tzw. ustawa czyszcząca) – obowiązuje od 7 lutego 2003r.	Dz.U. 2003.7.78

W gospodarce odpadami oraz wdrażaniu ustaw najistotniejsze zadania przypadają gminom i miastom – podstawowym jednostkom samorządu terytorialnego.

Zgodnie z polskim i unijnym prawem określone zostały zasady racjonalnego postępowania z odpadami według następującej hierarchii:

- ◆ zapobieganie powstawaniu odpadów i ich minimalizacja
- ◆ zapewnienie odzysku odpadów, których powstania w danych warunkach techniczno-ekonomicznych nie da się uniknąć,
- ◆ unieszkodliwianie odpadów (poza składowaniem), których nie udało się wykorzystać,
- ◆ bezpieczne dla ludzkiego zdrowia i środowiska składowanie odpadów, których nie da się poddać procesowi odzysku lub unieszkodliwiania.

Zgodnie z przyjętą strategią postępowania z odpadami, składowanie odpadów powinno być ostatnim elementem w łańcuchu przedsięwzięć mających na celu unieszkodliwianie odpadów. Przepisy prawne szczegółowo określają wymagania dotyczące lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów, a także zakres i sposób prowadzenia monitoringu składowisk w różnych cyklach jego „życia”.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Inspekcja Ochrony Środowiska od 1992 roku prowadzi monitoring gospodarki odpadami, pozwalający gromadzić informacje o:

- Ø ilości wytwarzanych odpadów z uwzględnieniem ich wykorzystania, usuwania lub unieszkodliwiania (w tym składowania),
- Ø składowiskach z uwzględnieniem stopnia i sposobu ich zabezpieczenia,
- Ø pełnym obrocie odpadami niebezpiecznymi.

Informacje uzyskiwane są drogą ankietyzacji wytwórców odpadów przemysłowych, zarządzających składowiskami odpadów oraz z gmin i gromadzone w bazie danych monitoringu odpadów SIGOP.

Na podstawie zebranych informacji oraz ustaleń pokontrolnych ocenia się, że na terenie powiatu jasielskiego w 2003 roku wytworzono ogółem 69934,9 ton odpadów, w tym:

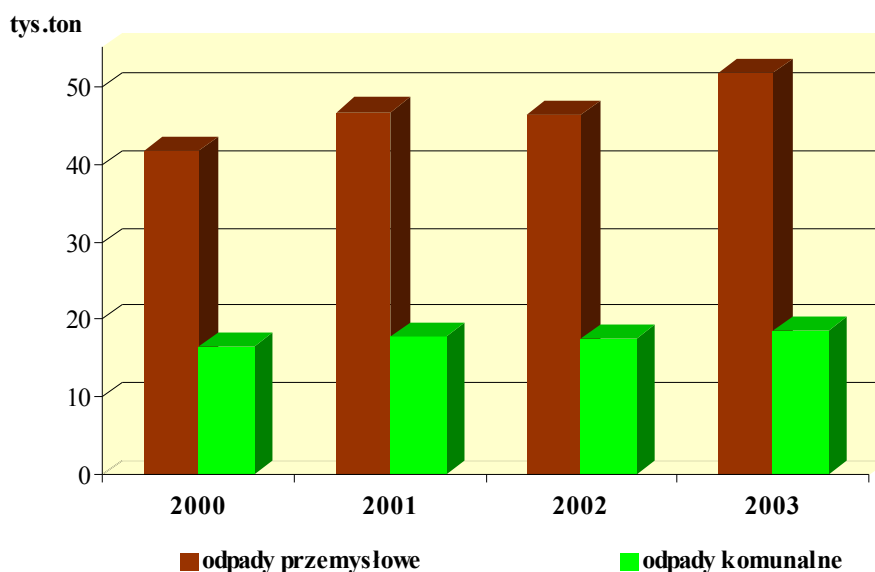
- 51636,2 ton (tj. 73,8 %) odpadów przemysłowych,
- 18298,7 ton (tj. 26,2 %) odpadów komunalnych.

W porównaniu do 2002 roku ogólna ilość wytworzonych w powiecie jasielskim odpadów wzrosła o 9,5 %.

6.1. Odpady komunalne

Odpady komunalne to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Rys. 8 Odpady w powiecie jasielskim wg danych WIOŚ Rzeszów Delegatury w Jaśle

W 2003 roku w powiecie jasielskim powstało 18298,7 ton odpadów komunalnych, tj. o 4,5% więcej niż w roku poprzednim. Na zorganizowane składowiska komunalne trafiło 96,4% odpadów, tj. 17640,2 ton. Odpady z poszczególnych gmin powiatu w 2003 roku deponowane były na składowiskach komunalnych zlokalizowanych:

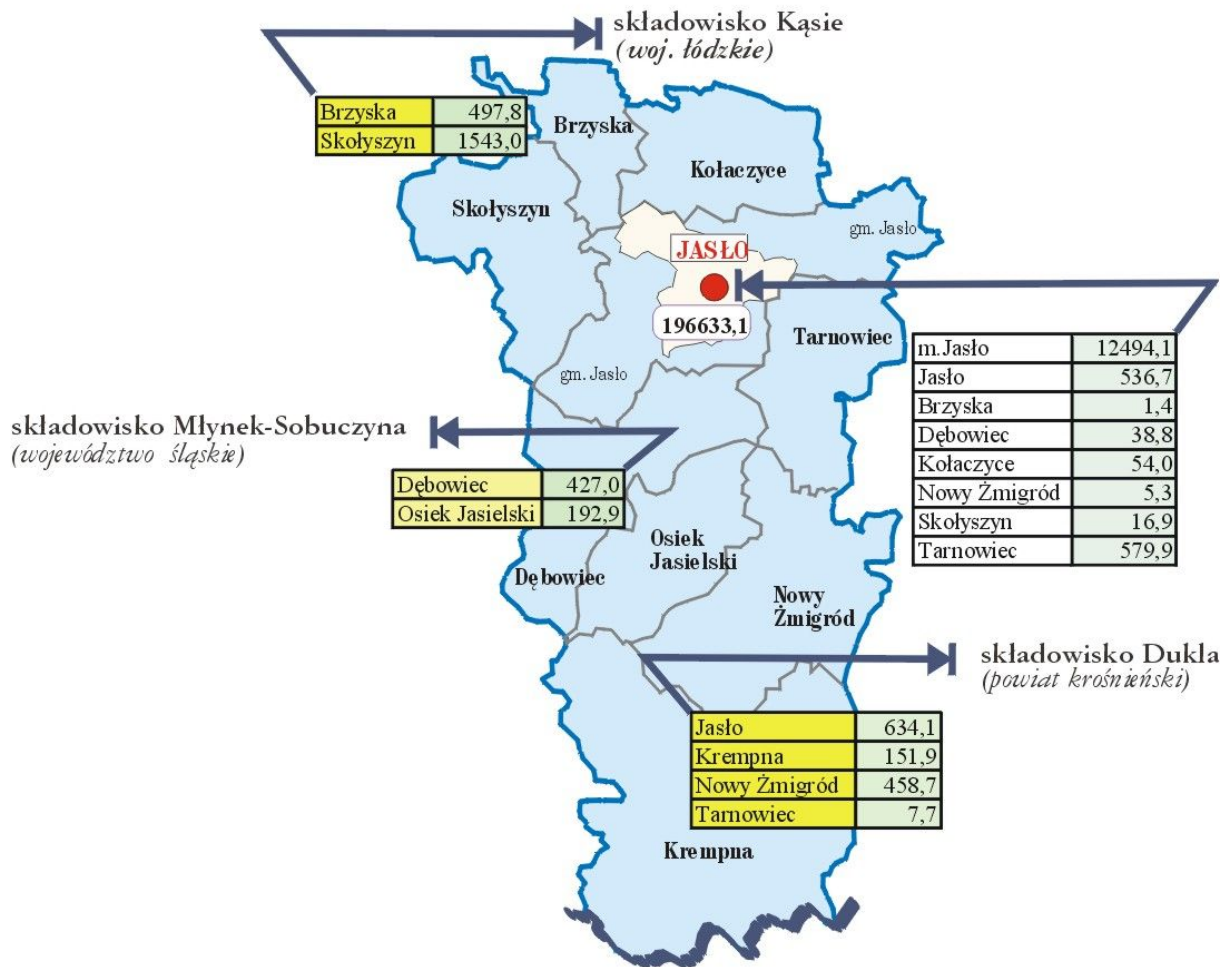
- w Jaśle 13727,2 ton,
- w Dukli 1252,3 ton
- poza terenem powiatu jasielskiego 2660,7 ton.

Pozostałe 658,5 ton odpadów, w wyniku prowadzonej w 7 gminach selektywnej zbiórki odpadów (szkło, tworzywa sztuczne, metale, makulatura), przekazano do powtórnego wykorzystania (recyklingu).

Na terenie powiatu jasielskiego funkcjonuje jedno składowisko komunalne, położone w Jaśle – Sobniowie przy ul. Żniwnej. Stan formalno-prawny składowiska jest uregulowany, właściciel składowiska, tj. gmina miejska Jasło, posiada pozwolenie na użytkowanie składowiska odpadów.

W 2003 roku na składowisko dostarczono 13727,2 ton odpadów. Są to nie segregowane (zmieszane) odpady komunalne, odpady wielkogabarytowe, skratki z oczyszczalni ścieków oraz zawartość piaskowników. Oprócz odpadów z miasta Jasła, które stanowiły 91% ogółu przyjętych na składowisko odpadów, zdeponowano tutaj także odpady komunalne z terenów gmin: Brzyska, Dębowiec, Jasło, Kołaczyce, Nowy Żmigród, Skołyszyn i Tarnowiec.

GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI W POWIECIE JASIELSKIM W 2003 ROKU

OBJAŚNIENIA

- składowisko komunalne
- 196633,1 ilość odpadów komunalnych w tonach nagromadzonych na składowisku w Jaśle
- 458,7 ilość odpadów wywiezionych na składowiska, w tonach
- Kołaczyce gminy, z których odpady zdeponowano na składowiskach zlokalizowanych poza powiatem jasielskim
- Jasło gminy, z których odpady zdeponowano na składowisku w Jaśle
- ➔ kierunek przemieszczania odpadów
- granice miasta
- granice gmin
- granica powiatu
- granica państwa

Dostarczone na składowisko odpady są ważone, składowane na działce objętej pozwoleniem na użytkowanie, a następnie przy użyciu sprzętu mechanicznego przemieszczane na miejsce ich docelowego składowania. Szacuje się, że wg stanu na koniec 2003 roku na składowisku komunalnym w Jasle zgromadzono 196633,1 ton odpadów komunalnych stałych.

Kierunki przemieszczania i miejsca składowania odpadów komunalnych z poszczególnych gmin powiatu jasielskiego przedstawiono na rysunku 9.

Jednym z zadań gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi jest stworzenie warunków do selektywnej zbiórki, segregowania i oddzielnego składowania odpadów przydatnych do wykorzystania. Z danych zebranych w gminach powiatu jasielskiego wynika, że w 2003 roku jedynie trzy gminy: Brzyska, Skołyszyn i Tarnowiec nie prowadziły segregacji odpadów komunalnych. Selektywna zbiórka surowców wtórnych odbywa się poprzez zbierania tych odpadów w kontenerach, w workach foliowych i pojemnikach.

W powiecie jasielskim, podobnie jak w całym kraju, nadal problemem są „dzikie” składowiska odpadów. W 2003 roku istnienie nielegalnych składowisk odpadów zarejestrowano na terenie następujących gmin:

- gminy miejskiej Jasło - 3 składowiska (zostały zlikwidowane)
- Brzyska - 14 składowisk o powierzchni ok.50 m²,
- Dębowiec - 3 składowiska o powierzchni 0,3 ha,
- Nowy Żmigród - 4 składowiska o powierzchni 1,4 ha.

W wyniku bytowania ludzi powstają również odpady niebezpieczne takie, jak np.: baterie, lampy rtęciowe, przeterminowane leki, które niestety wraz z pozostałymi odpadami z gospodarstw domowych kierowane są w dalszym ciągu na składowiska odpadów komunalnych.

6.2. Odpady przemysłowe

Pozyskiwanie danych niezbędnych do oceny gospodarki odpadami przemysłowymi prowadzone jest na podstawie ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz.U.Nr 62 z 2001r., poz. 627 z późn. zmianami) oraz na podstawie ustawy o odpadach (Dz.U.Nr 62 z 2001r., poz. 628 z późn. zmianami) wraz z rozporządzeniami wykonawczymi do tej ustawy, dotyczącymi ewidencji odpadów.

W 2003 roku w powiecie jasielskim monitoringiem objęto 44 podmioty, których działalność związana jest z powstawaniem odpadów przemysłowych. Na terenie miasta Jasła funkcjonuje 29 wytwórców odpadów przemysłowych.

Według danych zgromadzonych w bazie SIGOP w 2003 roku w powiecie jasielskim wytworzono 51636,2 ton odpadów przemysłowych, co stanowi 73,8% łącznej ilości powstałych odpadów. Ilość odpadów przemysłowych zwiększyła się o 10,2% w odniesieniu do roku 2002.

W stosunku do ilości odpadów przemysłowych wytworzonych w województwie podkarpackim, odpady z powiatu jasielskiego stanowią 4%.

Gospodarę odpadami przemysłowymi charakteryzuje znaczna przewaga gospodarczego ich wykorzystania i niewielka ilość odpadów składowanych w środowisku. Z wytworzonej ilości odpadów przemysłowych:

- 95,9% wykorzystano gospodarczo (odzyskano),
- 2,5% unieszkodliwiono (głównie termicznie),
- 2,8% składowano.

Pozostała ilość to odpady magazynowane na terenie zakładów do momentu ich wykorzystania lub unieszkodliwienia. Ze względu na zagospodarowanie odpadów z lat ubiegłych, bilans odpadów nie zamyka się w obrębie jednego roku.

Należy zaznaczyć, że w porównaniu do 2002 roku wzrosła ilość odpadów poddana odzyskowi, a zmalała ilość odpadów magazynowanych tymczasowo na terenach zakładów.

Wytwórcami ok. 97% odpadów przemysłowych są zakłady „jasielskie”, pozostałe 3% przypada na gminy: Jasło, Kołaczyce, Nowy Żmigród, Skołyszyn, Tarnowiec.

Największe ilości wytworzonych odpadów w powiecie jasielskim według grup to:

- odpady przemysłu owocowo-warzywnego – w całości wykorzystywane gospodarczo,
- popioły lotne i żużle – wykorzystywane prawie w całości m.in. do celów budowlanych i rekultywacji terenu,
- odpady powstające z przetwórstwa drewna oraz z produkcji płyt i mebli – wykorzystane w 98%,
- osady pofermentacyjne z oczyszczalni ścieków - wykorzystywane m.in. do niwelacji terenu, rekultywacji wysypisk,
- odpady z rzeźni i przemysłu mięsnego – prawie w całości dostarczane do zakładów utylizacyjnych,
- odpady i złomy metaliczne oraz stopy metali – wykorzystywane gospodarczo w całości.

Wśród wytwarzających znaczące ilości odpadów przemysłowych w powiecie jasielskim znajdują się następujące jednostki:

- Zakłady Przemysłu Owocowo-Warzywnego „Pektowin” Sp. z o.o. w Jaśle,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jaśle.
- BALTIC WOOD S.A. w Jaśle,
- Zakłady Tworzyw Sztucznych „Gamrat” S.A. w Jaśle,
- „Jasan” Spółka z o.o. w Jaśle,
- „Carbon Black Polska” Sp. z o.o. w Jaśle,
- KRONODOOR PL Sp. z o.o. w Jaśle.
- Chrom Styl S.A. w Jaśle,
- Przedsiębiorstwo Robót Drogowo-Mostowych Sp. z o.o. w Jaśle,
- Rafineria Jasło S.A.

Rafineria „Jasło” S.A. eksploatuje instalację do termicznego unieszkodliwiania odpadów. W 2003 roku w instalacji unieszkodliwiono łącznie 740,4 ton odpadów przemysłowych m.in. takich, jak:

- osady z dnia zbiorników,
- wycieki ropy naftowej,
- osady z przemysłowych oczyszczalni ścieków,
- zużyte materiały filtracyjne,
- odpady z odtluszczenia parą,
- szlamy z odwodnienia olejów w separatorach,
- sorbenty materiałów filtracyjnych,
- filtry olejowe,
- odpady zanieczyszczone ropą naftową,
- drewno zanieczyszczone substancjami ropopochodnymi.

Dwa zakłady jasielskie - Rafineria „Jasło” S.A. oraz Zakłady Tworzyw Sztucznych „Gamrat” S.A. posiadają zakładowe składowiska odpadów przemysłowych.

Składowisko odpadów przemysłowych Rafinerii Jasło S.A. w Jasle spełnia wymogi określone w przepisach ochrony środowiska. Od listopada 2001 roku odpady przemysłowe składowane są w nowej kwaterze. Dno i skarpy kwatery są właściwie uszczelnione. Dno kwatery wysypane jest warstwą filtracyjną odpowiednio ukształtowaną, zaś skarpy wyłożono warstwą okrywową ziemi. W nowej kwaterze do końca 2003 roku zgromadzono 743,4 ton odpadów przemysłowych, w tym:

- 143,4 ton odpadów niebezpiecznych,
- 600 ton odpadów innych niż niebezpieczne.

Zakład posiada decyzję zatwierdzającą instrukcję eksploatacji składowiska wydaną przez Wojewodę Podkarpackiego z dnia 31.12.2002r. znak: ŚR-IV-6623/1/21/7/02.

Celem monitorowania wpływu składowiska na jakość wód podziemnych wokół zrehabilitowanego składowiska oraz nowej kwatery rozmieszczono 15 piezometrów. Wyniki badań wykonanych w roku 2003 zaprezentowano w dziale II.6.3. Monitoring składowisk odpadów.

Składowisko odpadów przemysłowych Zakładów Tworzyw Sztucznych „Gamrat” S.A. zlokalizowane jest na terenie zakładu. Eksploatacja składowiska prowadzona jest od 1987 roku, stan formalno-prawny jest uregulowany. W 2003 roku zdeponowano na składowisku 85,6 ton odpadów (odpadów tworzyw sztucznych i materiałów izolacyjnych). Na koniec 2003 roku stan nagromadzenia odpadów na składowisku wynosił 4600 ton. Wyniki badań wód podziemnych w rejonie składowiska przeprowadzonych w roku 2003 zaprezentowano w dziale II.6.3. Monitoring składowisk odpadów.

Wśród odpadów przemysłowych ważną grupę stanowią odpady niebezpieczne. W 2003 roku wytworzono ich 1550,4 ton, co stanowi 3,0% ogólnej masy wytworzonych odpadów przemysłowych. W porównaniu do 2002 roku ilość wytworzonych w powiecie jasielskim odpadów niebezpiecznych zmniejszyła się o 31,7%.

Gospodarka odpadami niebezpiecznymi przedstawiała się następująco:

- 28% poddano odzyskowi,
- 62,1% unieszkodliwiono,
- pozostałą ilość odpadów magazynowano na terenach zakładów.

Głównym źródłem odpadów niebezpiecznych w powiecie jest przemysł chemiczny. Istotną grupę stanowią również odpady medyczne, których zbieranie i składowanie podlega specjalnym przepisom ze względu na zapobieganie infekcji.

Pod względem ilości wytworzonych odpadów niebezpiecznych dominującą grupę stanowiły odpady pochodzące z działalności gospodarczej prowadzonej przez następujące podmioty:

- Ø Rafineria „Jasło” S.A. w Jasle – wytwarza 44% z ogólnej ilości odpadów niebezpiecznych; są to zużyte materiały filtracyjne (np. ily, gliny) oraz osady z dna zbiorników produktów naftowych utylizowane termicznie w spalaczu odpadów, a także odpady stałe z oczyszczania spalin magazynowane na terenie zakładu,
- Ø „Parafiny” Rafineria Jasło Sp. z o.o. w Jasle – wytwarza 29% z ogólnej ilości odpadów niebezpiecznych; są to zużyte materiały filtracyjne oraz osady z dna zbiorników produktów naftowych w całości utylizowane termicznie w spalaczu odpadów,
- Ø „Chrom Styl” S.A. w Jasle - wytwarza 11% z ogólnej ilości odpadów niebezpiecznych; są to w przeważającej ilości szlamy zawierające substancje niebezpieczne, przekazywane do utylizacji,
- Ø Szpital Specjalistyczny w Jasle – wytwarza 3% z ogólnej ilości odpadów niebezpiecznych; są to odpady medyczne, które poprzez specjalistyczne firmy przekazywane są do unieszkodliwienia,
- Ø Rafineria Jasło SPED-KOL Sp. z o.o. – wytwarza 3% z ogólnej ilości odpadów niebezpiecznych; są to ciekłe odpady z czyszczenia cystern przekazywane do Rafinerii „Jasło” SA.

Pozostałe rodzaje odpadów niebezpiecznych wytwarzane są w znacznie mniejszych ilościach niż wymienione i obejmują: oleje hydrauliczne, smary, tłuszcze i mieszaniny olejów z oczyszczania ścieków, baterie i akumulatory ołowiowe, odpady z czyszczenia cystern kolejowych i samochodowych przewożących ropę naftową lub jej produktów.

W czerwcu 2003r. wstrzymana została eksploatacja Zakładu Utylizacji Odpadów Medycznych Szpitala Specjalistycznego w Jasle z powodu stwierdzonych usterek technicznych oraz nieprawidłowości występujących podczas funkcjonowania utylizatorów.

6.3. Monitoring składowisk odpadów

Niejednorodność materiałów trafiających na składowiska powoduje, że w określonych warunkach środowiskowych, pod wpływem działania powietrza atmosferycznego i mikroorganizmów, następują liczne procesy fizyczne, chemiczne i biologiczne nie podlegające kontroli ani sterowaniu.

Głównymi drogami migracji zanieczyszczeń są: wody powierzchniowe, wody podziemne, powietrze atmosferyczne i gleby. Oddziaływanie składowisk odpadów na otoczenie związane jest z:

- emisją mikroorganizmów, gazów i pyłów, odorów,
- wypływem odcieków ze złoża odpadów i ich migracją do wód powierzchniowych i podziemnych,
- możliwością skażenia okolicznych gleb,
- emisją hałasu powodowanego eksploatacją transportu samochodowego i sprzętu obsługującego składowisko,
- obecnością owadów, ptactwa i gryzoni żywiących się odpadkami żywności,
- degradacją krajobrazu.

Ustawa o odpadach zobowiązuje zarządzającego składowiskiem do monitorowania składowiska. Zagadnienia te szczegółowo reguluje obowiązujące od 2003 roku rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 roku w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U.2002.220.1858).

Składowiska powinny być monitorowane w 3 cyklach życia:

- w fazie przedeksploatacyjnej – ma na celu ocenę stanu wyjściowego,
- w fazie eksploatacji,
- w fazie poeksploatacyjnej, tj. w okresie 30 lat od uzyskania decyzji o zamknięciu składowiska.

Monitoring składowisk odpadów jest zagadnieniem, które w Polsce pojawiło się stosunkowo niedawno, praktycznie w latach dziewięćdziesiątych. Dotychczas brakowało jednak regulacji prawnych określających sposób i zakres prowadzenia badań. Obecnie obowiązujące przepisy określają obowiązkowy zakres badań oraz miejsca i ilość punktów badawczych dla potrzeb monitoringu. Prowadzenie monitoringu, tj. zakres badań oraz ich częstotliwość, uzależnione jest od fazy eksploatacji, w której składowisko odpadów aktualnie się znajduje.

Badania parametrów wskaźnikowych monitoringu składowisk odpadów mogą prowadzić jedynie laboratoria posiadające wdrożony system jakości, czyli spełniające kryterium przynajmniej jednej z norm polskich dotyczących systemów jakości.

Zarządzający składowiskiem jest zobowiązany do przesyłania wyników badań monitoringowych składowisk odpadów wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Dla składowisk, które nie mają otworów do poboru prób wód podziemnych, wprowadzono 2-letni okres przejściowy na ich przygotowanie do monitorowania składowiska wg nowych zasad.

W 2003 roku zarządzający składowiskami w powiecie jasielskim wykonali badania monitoringowe składowisk w dotychczasowym zakresie.

Rafineria „Jasło” S.A. w Jasle prowadzi badania wód gruntowych w rejonie zakładowego składowiska odpadów przemysłowych w Jasle-Sobniowie. Składowisko położone jest w sąsiedztwie składowiska komunalnego. Wokół zrehabilitowanego starego składowiska oraz nowej kwatery znajduje się 15 piezometrów.

W 2003 roku próbki wody z piezometrów pobrano w marcu, czerwcu, wrześniu i listopadzie. W wodzie oznaczono stężenia metali ciężkich - cynku, ołowiu, niklu, kadmu i miedzi.

Oceny jakości wód podziemnych dokonano w oparciu o obowiązujące od marca br. rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. Nr 32, poz.284).

Z badań wykonanych w 2003 roku wynika, że najbardziej zanieczyszczone są wody znajdujące się w otworach badawczych usytuowanych od strony napływu wód w kierunku nowej kwatery składowiska. W piezometrach stwierdzono stężenia ołowiu na poziomie V klasy, charakteryzującej wody złej jakości oraz stężenia niklu na poziomie III klasy charakteryzującej wody zadowalającej jakości.

W próbkach wody pobranych z piezometrów zlokalizowanych na kierunku spływu wód podziemnych jedynie stężenia niklu odpowiadały III klasie, pozostałe stężenia metali ciężkich wskazywały na wody dobrej jakości.

We wszystkich otworach badawczych oraz rzecze Jasiołce w rejonie składowiska przemysłowego nie stwierdzono obecności węglowodorów.

Wody podziemne wokół składowiska przemysłowego **Zakładów Tworzyw Sztucznych „Gamrat” S.A. w Jaśle**, na którym deponowane są odpady inne niż niebezpieczne, kontrolowano w 2003 roku w 4 otworach badawczych. Badania wykonano raz w roku. W porównaniu do roku 2002, stwierdzono podwyższone stężenia żelaza, manganu i fenoli.

Miejski Zakład Gospodarki Odpadami w Jaśle, zarządzający składowiskiem komunalnym w Jaśle, prowadzi w rejonie składowiska badania mające na celu określenie wpływu składowiska na środowisko. W roku 2003 zakres badań obejmował: badania bakteriologiczne powietrza, badania gleb pod kątem zanieczyszczenia metalami ciężkimi oraz badania wód powierzchniowych i podziemnych.

Punkty kontrolne rozmieszczono wokół kwatery eksploatacyjnej składowiska w odległości 20-250 m. Wyniki badań są następujące:

▷ Stopień zanieczyszczenia bakteriologicznego powietrza w rejonie składowiska był zróżnicowany, najczęściej oceniano je jako nie zanieczyszczone lub średnio zanieczyszczone. Największy stopień zanieczyszczenia występował w punkcie położonym po stronie północnej kwatery eksploatacyjnej składowiska.

▷ Zawartości w glebie w rejonie składowiska metali ciężkich kształtowały się następująco:

ołów	-	13,0	-	16,8	mg Pb/kg suchej masy
kadm	-	0,43	-	0,63	mg Cd/kg suchej masy
chrom	-	30,0	-	37,0	mg Cu/kg suchej masy
cynk	-	64,8	-	82,3	mg Zn/kg suchej masy
rteć	-	0,08	-	1,6	mg Hg/kg suchej masy
kobalt	-	9,0	-	12,0	mg Co/kg suchej masy

Odnotowane stężenia nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz.U. Nr 165, poz. 1359).

Analiza wód potoku bez nazwy, przepływającego w rejonie składowiska komunalnego i uchodzącego do rzeki Jasiołki wskazuje, że w zakresie wskaźników fizykochemicznych zarówno powyżej, jak i poniżej składowiska potok prowadzi wody zadowalającej jakości, tj. spełniającej wymagania III klasy wg klasyfikacji określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r. (Dz. U. Nr 32, poz.284). Wskaźnikami decydującymi o wyniku klasyfikacji były: stężenia azotynów, fosforu ogólnego oraz metali ciężkich: kadmu, ołowiu i cynku.

Badania wód podziemnych w rejonie składowiska komunalnego wykonano w 2003 roku dwukrotnie. W odniesieniu do obowiązującej w 2004 roku klasyfikacji wód podziemnych dla potrzeb monitoringu środowiska stwierdzono, że wartości badanych wskaźników były podwyższone w piezometrach zlokalizowanych w północno-wschodniej części składowiska komunalnego. W piezometriach tam położonych, a w szczególności w piezometrze nr 2, stwierdzono wody złej jakości z uwagi na stężenia żelaza, manganu, amoniaku.

III. DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNA NA TERENIE POWIATU JASIELSKIEGO

Kontrola przestrzegania przepisów i decyzji administracyjnych, w których określone są warunki korzystania ze środowiska, obok organizowania, koordynowania i prowadzenia badań w zakresie państwowego monitoringu środowiska, a także działań dotyczących zapobiegania poważnym awariom i usuwania ich skutków oraz przywracania środowiska do stanu właściwego, należy do podstawowych zadań Inspekcji Ochrony Środowiska.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie Delegatura w Jaśle wykonuje swoje zadania na terenie miasta Krosna i powiatów: jasielskiego, bieszczadzkiego, brzozowskiego, krośnieńskiego, leskiego, sanockiego.

W ewidencji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie Delegatury w Jaśle wg stanu na dzień 31 grudnia 2003r. znajduje się 767 użytkowników środowiska. Liczba zakładów z terenu powiatu jasielskiego ujętych w ewidencji Delegatury wynosi 168 i jest wyższa w odniesieniu do roku poprzedniego o 9 zakładów, tj. o 5%. Ewidencja zakładów jest na bieżąco aktualizowana.

W powiecie jasielskim znajdują się zakłady:

- a) na terenie których zlokalizowano przedsięwzięcia zaliczane do znacząco oddziaływujących na środowisko:
  - Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszywa i Usług Geologicznych KRUSZGEO S.A. w Rzeszowie – Zakład Eksploatacji Kruszywa w Ujeździe,

- Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszywa i Usług Geologicznych KRUSZGEO S.A. w Rzeszowie – Odkrywkowy Zakład Górniczy i Przeróbczy w Błażkowej – Złoże Brzyska,
- Rafineria JASŁO S.A. w Jaśle,
- CHROM-STYL S.A. w Jaśle,
- Szpital Specjalistyczny w Jaśle,
- Miejski Zakład Gospodarki Odpadami w Jaśle,
- JASCHEM Rafineria Jasło Sp. z o.o. w Jaśle,
- CARBON BLACK POLSKA Sp. z o.o. w Jaśle,
- Zakład Produkcji Specjalnej Gamrat Sp. z o.o. w Jaśle).

Kwalifikacji zakładów dokonano zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 września 2002 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz.U.Nr 179, poz.1490).

b) na terenie których eksploatowane są się instalacje, których prowadzenie wymaga uzyskanie pozwolenia zintegrowanego:

- Rafineria JASŁO S.A. w Jaśle,
- CHROM-STYL S.A. w Jaśle,
- Zakłady Tworzyw Sztucznych GAMRAT S.A. w Jaśle,
- JAS-CHEM Rafineria Jasło Sp. z o.o. w Jaśle,
- Miejski Zakład Gospodarki Odpadami w Jaśle,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe s.c. – Cegielnia w Żółkowie, Zakład Ceramiki Budowlanej w Bieździadce,
- CARBON BLACK POLSKA Sp. z o.o. w Jaśle).

Kwalifikacji instalacji dokonano w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz.U.Nr 122, poz. 1055).

c) o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii:

- Rafineria JASŁO S.A. w Jaśle,
- Zakłady Tworzyw Sztucznych GAMRAT S.A. w Jaśle,

Zakłady zostały zakwalifikowane na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U.Nr 58, poz.535).

Dział Inspekcji w Delegaturze realizując zadania ustawowe oraz wszystkie założone i ujęte w planach kontroli cele przeprowadził w 2003 roku ogółem 266 kontroli. Na terenie powiatu jasielskiego przeprowadzono 61 kontroli w 50 zakładach, w tym:

- 18 kontroli podstawowych,
- 26 kontroli sprawdzających,

-17 kontroli interwencyjnych.

Wykonano 23 kontrole z pomiarami lub poborem prób do analiz laboratoryjnych. W porównaniu do roku 2002 ilość przeprowadzonych kontroli na terenie powiatu zmniejszyła się o 27%.

System kontroli i wymuszania prawa oparty jest na planowanym podejściu do kontroli podmiotów korzystających ze środowiska. Inspekcja Ochrony Środowiska przeprowadza co roku szereg cykli kontrolnych obejmujących poszczególne branże lub grupy zakładów. W 2003r. realizowano kontrole według następujących celów:

1. Ocena stopnia przygotowania podmiotów do uzyskania pozwolenia zintegrowanego.
2. Nadzór nad wdrażaniem nowych zasad przeciwdziałania poważnym awariom w zakładach o dużym i zwiększonym ryzyku ich wystąpienia.
3. Ocena przestrzegania wymogów ochrony środowiska w zakresie gospodarowania olejami odpadowymi.
4. Ocena przestrzegania warunków decyzji GIOŚ zezwalających na import odzieży używanej.
5. Ocena przestrzegania wymogów dotyczących transportu odpadów, w tym niebezpiecznych.
6. Sprawdzenie efektów działań przedsiębiorców w zakresie postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska – azbest i PCB.
7. Ocena wypełniania przez wytypowane podmioty wymogów ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i depozytowej.
8. Sprawdzenie przestrzegania wymagań ochrony środowiska przez wybrane supermarkety.
9. Ocena zagrożeń stwarzanych przez nieczynne składowiska odpadów.
10. Eliminowanie nielegalnego korzystania ze środowiska przez przedsiębiorców.
11. Sprawdzenie wypełniania wymagań ochrony środowiska przez zarządzających składowiskami odpadów.
12. Inwentaryzacja punktowych źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych związkami azotu.

1. Informacja o ustaleniach kontroli w obiektach o podstawowym znaczeniu dla powiatu jasielskiego

MIASTO JASŁO

Rafineria JASŁO S.A. w Jaśle

Na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2002 Nr 58, poz.

535) Rafineria JASŁO S.A. w Jaśle zaliczona została do zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Zakład eksploatuje 4 instalacje, które na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055) zaliczone zostały do instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości. Zgodnie z art. 201 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm) prowadzenie ww. instalacji wymaga uzyskania pozwolenia zintegrowanego. Zakład opracowuje wnioski o wydanie pozwolenia zintegrowanego dla 2 instalacji, dla których termin uzyskania pozwolenia upływa 30 kwietnia 2004r.

W 2003r. w Rafinerii JASŁO S.A. przeprowadzono ogółem 6 kontroli. W styczniu 2003r. przeprowadzono kontrolę podstawową w związku z zawiadomieniem o zakończeniu budowy Zakładu Przerobu Tworzyw Sztucznych. Ustalono, że Spółka posiada uregulowany stan formalno prawny w zakresie ochrony środowiska. Warunki określone w decyzji uzgadniającej przedsięwzięcie pod względem ochrony środowiska zostały zrealizowane przez inwestora. W związku z tym, że Rafineria spełniła wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska nie wniesiono zastrzeżeń co do zamiaru przystąpienia do użytkowania Zakładu Przerobu Tworzyw Sztucznych.

W lipcu 2003r przeprowadzono kontrolę podstawową w zakresie wdrażania nowych zasad przeciwdziałania poważnym awariom w zakładach o dużym i zwiększonym ryzyku ich wystąpienia. W trakcie kontroli ustalono, że w związku z wykonaniem przyłącza do miejskiej sieci wodociągowej Rafineria zaprzestała użytkowania instalacji do chlorowania wody. Instalacja ta została odłączona od rurociągu przesyłowego wody, nie usunięto z niej chloru. Zarządzeniem pokontrolnym zobowiązano Prezesa Rafinerii do podjęcia działań zmierzających do unieszkodliwienia chloru gazowego z nie użytkowanej instalacji do uzdatniania wody. Pismem z dnia 8 września 2003r. Rafineria poinformowała, że usunięto chlor z ww. instalacji.

W marcu 2003r. przeprowadzono kontrolę sprawdzającą w zakresie oceny przestrzegania wymogów ochrony środowiska w zakresie gospodarowania olejami odpadowymi. W trakcie kontroli ustalono, że:

1. Rafineria Jasło S.A. w Jaśle posiada uregulowany stan formalno-prawny w zakresie odzysku olejów odpadowych.
2. Rafineria eksploatuje specjalistyczną instalację spełniające wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 listopada 2001r. w sprawie szczegółowych warunków, jakie powinien spełnić przedsiębiorca produkujący w kraju oleje smarowe z udziałem wytworzonych w kraju olejów bazowych pochodzących z regeneracji, w celu włączenia ich do rzeczywiście uzyskanego poziomu recyklingu. Na instalacji prowadzone są procesy oczyszczania, destylacji i rerafinacji olejów odpadowych.
3. Ilość przerabianych olejów odpadowych jest mniejsza od ilości dopuszczonej pozwoleniem.
4. Obowiązki określone w art. 3 ust.1 ustawy z dnia 11 maja 2001r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie

produktowej i opłacie depozytowej przejęła Organizacja Odzysku PLASTEKOL S.A. zs. w Warszawie.

5. Zgodnie z art. 11 tzw. „ustawy produktowej” Rafineria prowadzi dodatkową ewidencję olejów wprowadzanych na rynek, w sposób umożliwiający ustalenie uzyskanych poziomów odzysku i recyklingu oraz obliczenie opłaty produktowej.
6. Rafineria Jasło S.A. w Jaśle realizując obowiązek określony w art. 44 tzw. „ustawy produktowej” zgłosiła Marszałkowi Województwa Podkarpackiego działalność polegającą na produkcji olejów smarnych i wprowadzaniu na rynek krajowy produktów w opakowaniach.
7. Zgodnie z art. 37 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach Rafineria Jasło S.A. w Jaśle przekazała Marszałkowi Województwa Podkarpackiego zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów na formularzach ustalonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych.

W czerwcu i lipcu 2003r. przeprowadzono kontrolę sprawdzającą w zakresie wprowadzania do wód substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. W trakcie kontroli pobrano do badań próbki ścieków odprowadzanych do rzeki Wisłoki. Badania wykazały przekroczenie:

- określonego w pozwoleniu wodnoprawnym wskaźnika zanieczyszczeń BZT₅,
- dopuszczalnych stężeń określonych w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 roku w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzeniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 212, poz. 1799) w przypadku następujących wskaźników BZT₅, ChZT_{Cr}, OWO.

Podczas kontroli przeprowadzono również pomiary emisji zanieczyszczeń odprowadzanych z Zakładu Przerobu Tworzyw Sztucznych. Na podstawie przeprowadzonych badań i analizy wyników nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza.

W dniu 9 lipca 2003r. przeprowadzono kontrolę składowiska odpadów Rafinerii Jasło S.A. w Jaśle – Sobniowie. Podczas kontroli ustalono, że składowisko jest eksploatowane zgodnie z wymogami zawartymi w instrukcji eksploatacji. Zakres prowadzonych badań jest zgodny z zakresem określonym w zatwierdzonej instrukcji eksploatacji. Składowisko odpadów Rafinerii Jasło S.A. w Jaśle – Sobniowie spełnia wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska.

W 2003r. w Rafinerii przeprowadzono dwie kontrole interwencyjne.

W marcu 2003r. przeprowadzono kontrolę w związku ze zgłoszeniem o zanieczyszczeniu wód rzeki Wisłoki substancjami ropopochodnymi. Podczas kontroli pobrano do badań próbki ścieków odprowadzanych do rzeki Wisłoki. Stwierdzono przekroczenia określonych w pozwoleniu wodnoprawnym wskaźników zanieczyszczeń: BZT₅, ChZT_{Cr}, fenole lotne. Komisja powołana przez Prezesa Zarządu Rafinerii do przeanalizowania okoliczności zdarzenia ustaliła, że prawdopodobną przyczyną zanieczyszczenia wód rzeki Wisłoki było przedostanie się do kanalizacji środka pianotwórczego, który spowodował wymycie zanieczyszczeń znajdujących się

w kanalizacji. Rafineria została obciążona kosztami kontroli w związku z odprowadzaniem ścieków z naruszeniem wymagań ochrony środowiska.

Kontrolę interwencyjną przeprowadzono w sierpniu 2003r. w związku z informacją o uciążliwości zapachowej powodowanej zdaniami interweniującego działalnością Rafinerii. W trakcie kontroli stwierdzono, że instalacje eksploatowane przez Rafinerię pracują prawidłowo. W raportach zmianowych nie stwierdzono zapisów świadczących o wystąpieniu awarii na eksploatowanych instalacjach.

Zakłady Tworzyw Sztucznych GAMRAT Spółka Akcyjna w Jaśle

Na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002r. w prawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2002 Nr 58, poz. 535) Zakłady Tworzyw Sztucznych GAMRAT S.A. w Jaśle zaliczone zostały do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Zakłady eksploatują kotłownię o mocy nominalnej powyżej 50 MWt, która na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055) zaliczona została do instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości. Termin uzyskania pozwolenia zintegrowanego dla tej instalacji mija 30 czerwca 2006r. Do dnia zakończenia kontroli nie podjęto działań mających na celu uzyskanie pozwolenia zintegrowanego.

W styczniu 2003r. przeprowadzono kontrolę sprawdzającą w zakresie realizacji harmonogramu ustalonego w decyzji Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 12 kwietnia 2002r. odraczającej Zakładom termin płatności kary pieniężnej łącznej za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu emitowanego do środowiska w związku z realizowaniem przedsięwzięcia, którego wykonanie zapewni usunięcie przyczyn wymierzenia tej kary. Stwierdzono, że zadanie inwestycyjne pt. „Modernizacja wentylacji wyciągowej w Zakładzie Wykładzin” wykonane zostało zgodnie z harmonogramem.

W marcu 2003r. Zakłady przedłożyły wyniki pomiarów emisji hałasu wykonane 11 marca 2003r. w porze nocy i dnia. Na podstawie analizy wyników pomiarów ustalono, że hałas emitowany do środowiska z terenu Zakładów nie przekracza dopuszczalnych poziomów hałasu ustalonych decyzją Wojewody Krośnieńskiego. W związku z tym, że poniesione przez Zakłady wydatki na realizację przedsięwzięcia, usuwającego przyczyny ponoszenia kary, przewyższyły jej wysokość, karę umorzono w całości.

Kontrolę sprawdzającą w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem oraz przygotowania Zakładów w przypadku wystąpienia awarii przeprowadzono we wrześniu i październiku 2003r. Podczas kontroli pobrano do badań próbki ścieków odprowadzanych do rzeki Wisłoki. Nie stwierdzono przekroczenia warunków pozwolenia wodnoprawnego.

W związku z wprowadzaniem przez Zakłady do wód substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego Starosta Jasielski z urzędu wszczął

postępowanie administracyjne w sprawie weryfikacji posiadanego przez Zakłady pozwolenia wodnoprawnego.

Na podstawie badań odprowadzanych ścieków kolektorem nr 1 do rzeki Wisłoki za 2001, 2002 rok ustalono, że zawartość kadmu w ściekach wprowadzanych kolektorem Nr 1 do rzeki Wisłok wynosiła:

27 września 2001 rok - poniżej 0,0025 mg Cd/dm³,
11 czerwca 2002 rok - 0,004 mg Cd/dm³,
12 września 2002 rok - 0,004 mg Cd/dm³.

Na podstawie prowadzonych przez Zakłady w dniach: 10, 11 i 12 czerwca 2002 roku, 19, 20 i 21 grudnia 2002 roku oraz 27 czerwca 2003 roku badań jakości odprowadzanych ścieków kolektorem nr 1 do rzeki Wisłoka ustalono, że trójchloroetylen, czterochlorek węgla, chloroform i czterochloroetylen nie występują w odprowadzanych ściekach.

Podczas kontroli ustalono, że Zakłady prowadzą gospodarkę odpadami zgodnie z warunkami określonymi w posiadanych decyzjach. Składowisko odpadów eksploatowane jest zgodnie z wymogami zawartymi w zatwierdzonej instrukcji eksploatacji.

Zakłady nie wykonują badań monitoringowych wg zasad określonych w § 4 pkt 1, 3 i 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 roku w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów. W związku z powyższym wystąpiono do Starosty Jasielskiego o rozważenie możliwości zmiany decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska, tak aby uwzględniała obowiązki wynikające z ww. rozporządzenia. Starosta Jasielski decyzją z dnia 30 grudnia 2003r., znak: OŚ.I.7634/1/02-03 zobowiązał Zakłady Tworzyw Sztucznych S.A. w Jaśle do dostosowania składowiska odpadów do wymagań technicznych i organizacyjnych w zakresie wyposażenia składowiska w urządzenia do monitoringu w terminie do 31 grudnia 2005r.

CARBON BLACK POLSKA Sp. z o.o. w Jaśle

Spółka eksploatuje dwie instalacje do produkcji sadzy technicznej, które na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055) zaliczone zostały do instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości.

W CARBON BLACK POLSKA Sp. z o.o. w Jaśle w 2002r. przeprowadzono 3 kontrole, w tym 2 kontrole interwencyjne.

W marcu 2003r. przeprowadzono kontrolę interwencyjną w związku ze zgłoszeniem mieszkańców Jasła zanieczyszczenia posesji sadzą techniczną. W trakcie kontroli stwierdzono, że w budynku granulacji sadzy na podeście znajdowała się sadza, która w czasie podmuchów wiatru poprzez otwory okienne mogła wydostawać się na zewnątrz budynku, powodując niezorganizowaną emisję do środowiska. Zarządzeniem pokontrolnym zobowiązano Prezesa Spółki do podjęcia działań w celu wyeliminowania niezorganizowanej emisji sadzy do środowiska. Spółka poinformowała, że sadza będzie na bieżąco usuwana za pomocą układu pneumosprężania.

Kontrolę interwencyjną przeprowadzono w sierpniu 2003r. w związku z informacją o uciążliwości zapachowej. W trakcie kontroli stwierdzono, że instalacje eksploatowane przez Spółkę pracują prawidłowo. W raportach zmianowych nie stwierdzono zapisów świadczących o wystąpieniu awarii na eksploatowanych instalacjach.

W październiku i listopadzie 2003r. przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, w trakcie której wykonano kontrolne pomiary emisji na emitorze odprowadzającym zanieczyszczenia z kotłów utylizacyjnych PKK. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów i analizy wyników nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza określonej w decyzji Starosty Jasielskiego. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami oraz gospodarki wodno-ściekowej.

Baltic Wood S.A. w Jaśle

Przedmiotem działalności Baltic Wood S.A. w Jaśle jest produkcja paneli podłogowych. Woda do celów socjalno bytowych i technologicznych pobierana jest z sieci miejskiej. Ścieki socjalno - bytowe odprowadzane są na miejską oczyszczalnię ścieków. Wody opadowe odprowadzane są do kanalizacji deszczowej będącej własnością Chrom – Styl S.A. w Jaśle.

Kontrolę sprawdzającą przeprowadzono w kwietniu 2003r. W trakcie kontroli przeprowadzono pomiary emisji zanieczyszczeń na emitorze odprowadzającym zanieczyszczenia z kotłowni technologicznej. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów i analizy wyników nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych do wprowadzania do powietrza ilości substancji zanieczyszczających określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 lipca 2001r w sprawie wprowadzania do powietrza substancji zanieczyszczających z procesów technologicznych i operacji technicznych. Ustalono, że:

- nie zgłoszono Staroście Jasielskiemu eksploatacji kotłowni opalanej odpadami drzewnymi,
- zakład niewłaściwie kwalifikował odpady zużytych sorbentów, materiałów filtracyjnych oraz ubrań ochronnych.

Zarządzeniem pokontrolnym zobowiązano Dyrektora Zakładu do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Pismem z dnia 6 czerwca 2003r. Spółka poinformowała, że obowiązki określone w zarządzeniu pokontrolnym zostały zrealizowane.

„CHROM – STYL” S.A. w Jaśle

W „CHROM–STYL” S.A. w Jaśle prowadzona jest produkcja elementów metalowych do krzesel i mebli. Woda do celów socjalno bytowych i technologicznych pobierana jest z sieci miejskiej. Ścieki socjalno - bytowe odprowadzane są na miejską oczyszczalnię ścieków. Wody opadowe z terenu Zakładu oraz z terenu Spółki BALTIC WOOD wraz ze ściekami przemysłowymi, kolektorem ogólnospławnym odprowadzone są do rzeki Jasiołki

Zakład eksploatuje jedną instalację, która na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055) zaliczona została do instalacji

mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości. Jest to instalacja do powierzchniowej obróbki metali z wykorzystaniem procesów elektrolitycznych o objętości wani procesowych powyżej 30 m³. Termin uzyskania pozwolenia zintegrowanego dla tej instalacji mija 30 kwietnia 2004r. Obecnie Wojewoda Podkarpacki wszczął postępowanie administracyjne w przedmiocie wydania pozwolenia. Osoby odpowiedzialne za nadzór i pracę galwanizerni uczestniczą w spotkaniach i szkoleniach dotyczących tematyki związanej z uzyskaniem pozwoleń zintegrowanych oraz wymogów BAT.

Kontrolę sprawdzającą przeprowadzono w listopadzie i grudniu 2003r. W trakcie kontroli ustalono, że:

- ścieki technologiczne z galwanizerni, malarni oraz stacji demineralizacji wody oczyszczane były na chemicznej oczyszczalni ścieków pracującej w systemie ciągłym, sterowanej automatycznie, stan urządzeń do oczyszczania ścieków był dobry, urządzenia eksploatowane były prawidłowo,
- Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie ścieków przemysłowych i wód opadowych do rzeki Jasiołki,
- ilości wytworzonych odpadów opakowaniowych z papieru i tektury oraz z tworzyw sztucznych zostały przekroczone w odniesieniu do ilości określonych w pozwoleniu.
- Zakład posiada decyzję ustalającą rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzania do powietrza z kotłowni grzewczo – technologicznej oraz procesów technologicznych,
- wymiary emitora odprowadzającego zanieczyszczenia ze stanowiska polerowania były niezgodne z wymiarami określonymi w pozwoleniu.

O stwierdzonych nieprawidłowościach poinformowano Wydział Środowiska i Rolnictwa Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego. Podczas kontroli pobrano do badań próbki ścieków odprowadzanych do rzeki Jasiołki. Na podstawie analizy wyników przeprowadzonych badań fizykochemicznych nie stwierdzono przekroczenia warunków pozwolenia wodnoprawnego.

Przeprowadzono również kontrolne pomiary emisji na emitorze odprowadzającym zanieczyszczenia z malarni. Na podstawie przeprowadzonych badań emisji zanieczyszczeń i analizy wyników nie stwierdzono, przekroczenia dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń określonej w decyzji Starosty Jasielskiego.

Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jaśle

W skład Przedsiębiorstwa wchodzi następujące Zakłady:

- Zakład Wodociągów i Kanalizacji,
- Zakład Energetyki Ciepłej,
- Zakład Oczyszczania Miasta.

Kontrolę sprawdzającą przeprowadzono w listopadzie i grudniu 2003r. Kontrolą objęto oczyszczalnię ścieków w Jaśle przy ul. Krakowskiej. Na oczyszczalnię doprowadzane są następujące rodzaje ścieków:

- socjalno - bytowe z budynków indywidualnych, zbiorowego zamieszkania oraz instytucji i zakładów produkcyjnych zlokalizowanych na terenie miasta Jasła oraz miejscowości Kowalowy i Dębowiec,
- przemysłowe z zakładów zlokalizowanych na terenie miasta Jasła,
- wody opadowe i roztopowe z kanalizacji ogólnospławnej z terenu miasta Jasła (48 ha w centrum miasta).

Ustalono, że oczyszczalnia eksploatowana jest prawidłowo. Na podstawie analizy wyników badań (średnie miesięczne) przeprowadzonych w roku 2003r. przez Przedsiębiorstwo stwierdzono, że stężenia zanieczyszczeń zawartych w ściekach odprowadzanych z ww. oczyszczalni były niższe od stężeń zanieczyszczeń dopuszczalnych do zrzutu określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. Podczas kontroli pobrano do badań próbki ścieków odprowadzanych do rzeki Wisłoki. Nie stwierdzono przekroczenia warunków pozwolenia wodnoprawnego.

Miejski Zakład Gospodarki Odpadami w Jaśle

Miejski Zakład Gospodarki Odpadami eksploatuje składowisko odpadów komunalnych w Jaśle przy ul. Żniwnej. W styczniu i lutym 2003r. przeprowadzono kontrolę sprawdzającą. Ustalono, że:

- w wyniku działalności Zakładu powstają odpady niebezpieczne takie jak oleje opadowe i filtry olejowe,
- Zakład nie posiada decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi,
- w Zakładzie nie jest prowadzona ilościowa i jakościowa ewidencja wytwarzanych odpadów zgodnie z przyjętym katalogiem odpadów,
- do przekazywania informacji o zakresie korzystania ze środowiska Zakład nie stosował obowiązujących wzorów wykazów.

Zarządzeniem pokontrolnym zobowiązano Kierownika Zakładu do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Badania wpływu składowiska na środowisko przeprowadzone na zlecenie Zakładu przez laboratorium WIOŚ Rzeszów Delegatury w Jaśle w 2003r. wykazały, niekorzystny wpływ składowiska na jakość wód podziemnych.

Zakład opracował i przesłał do Starosty Jasielskiego przegląd ekologiczny składowiska odpadów. Nie otrzymał decyzji określającej sposób i termin dostosowania składowiska odpadów do wymogów określonych w przepisach o ochronie środowiska.

GMINA JASŁO

Huta Szkła Artis w Szebniach

Huta prowadzi produkcję szkła bezbarwnego na bazie stłuczki szklanej. Kontrolę sprawdzającą przeprowadzono w lutym 2003r. Ustalono, że:

- woda do celów socjalno bytowych i technologicznych pobierana jest ze studni kopanej bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego,
- ścieki socjalno – bytowe odprowadzane są do osadnika bezodpływowego, skąd okresowo wywożone są na oczyszczalnię ścieków w Wojaszówce,

- nie są naruszane warunki decyzji regulujących stan formalno-prawny w zakresie gospodarki odpadami,
- eksploatowana instalacja do wytopu szkła o wydajności mniejszej od 1 Mg nie została zgłoszona Staroście Jasielskiemu.

Zarządzeniem pokontrolnym zobowiązano właścicieli Huty do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Pismem z dnia 12 maja 2003r. właściciel Huty poinformował Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie – Delegaturę w Jasle o wykonaniu zarządzenia pokontrolnego.

GMINA NOWY ŻMIGRÓD

ZPHU s.c. TRANS TANK Renata Kielbasa, Jan Łacki w Łęczynach

Kontrolę podstawową przeprowadzono czerwcu 2003r. w związku z pismem informującym o zakończeniu budowy oraz zamiarze przystąpienia do użytkowania Stacji Paliw Płynnych w Łęczynach. Stwierdzono, że kontrolowany obiekt spełnia wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska. Nie zgłoszono sprzeciwu co do zamiaru przystąpienia do użytkowania stacji paliw.

Zakłady Mięsne „Nowy Żmigród” Sp. J. w Nowym Żmigrodzie

Kontrolę sprawdzającą przeprowadzono w październiku 2003r. W trakcie kontroli ustalono, że:

- ścieki odprowadzane z Zakładów do rzeki Wisłoki nie były należycie oczyszczone, na podstawie analizy pobranych próbek ścieków stwierdzono przekroczenie określonego w pozwoleniu wodnoprawnym stanu i składu ścieków we wskaźniku fosfor ogólny,
- prowadzona ewidencja odpadów nie spełniała wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów,
- nie sporządzano i nie przesyłano do Marszałka Województwo Podkarpackiego zbiorczych zestawień danych o rodzajach i ilości wytwarzanych odpadów,
- nie przedkładano Marszałkowi Województwa Podkarpackiego wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska.

Zarządzeniem pokontrolnym zobowiązano Prezesa Spółki do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Zakłady poinformowały Delegaturę, że zalecenia zawarte w zarządzeniu pokontrolnym zostały zrealizowane.

Kontrola wykazała również, że nastąpiła zmiana warunków odprowadzania zanieczyszczeń do powietrza określonych w decyzji Starosty Jasielskiego, w której zostały ustalone dopuszczalne do wprowadzania do powietrza rodzaje i ilości zanieczyszczeń. O fakcie tym poinformowano Starostę Jasielskiego. Postanowieniem z dnia 28 listopada 2003r. Starosta Jasielski wszczął postępowanie administracyjne w sprawie cofnięcia Zakładom Mięsnym decyzji ustalającej dopuszczalne do wprowadzania do powietrza rodzaje i ilości zanieczyszczeń.

Pismem z dnia 30 grudnia 2003r. Zakłady zgłosiły poprawę jakości odprowadzanych ścieków przesyłając wyniki analiz ścieków pobranych w dniu

16 grudnia 2003r. Na podstawie przesłanych wyników analiz ścieków nie stwierdzono przekroczenia warunków pozwolenia wodnoprawnego.

GMINA OSIEK JASIELSKI

Przedsiębiorstwo Robót Drogowo – Mostowych Sp. z o.o. w Jaśle – Wytwórnia Mas Bitumicznych w Załężu

Wytwórnia Mas Bitumicznych w Załężu zajmuje się produkcją kruszyw mineralnych oraz mas bitumicznych. Kontrolę sprawdzającą przeprowadzono w październiku 2003r. W trakcie kontroli ustalono, że:

- woda do celów socjalno-bytowych pobierana jest ze studni kopanej bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego,
- woda do celów technologicznych pobierana jest z rzeki Wisłoki,
- ilość pobieranej wody z rzeki Wisłoki jest mniejsza od ilości dopuszczonej pozwoleniem wodnoprawnym,
- ścieki technologiczne po oczyszczeniu na osadniku ziemnym i filtrze żwirowym odprowadzane są do rzeki Wisłoki,
- Spółka posiada pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie ścieków technologicznych do rzeki Wisłoki,
- gospodarka odpadami powstałymi w związku z eksploatacją instalacji jest zgodna z warunkami określonymi w pozwoleniu na wytwarzanie odpadów,
- Spółka posiada pozwolenie na wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza z emitorów Wytwórni.

Podczas kontroli dokonano pomiaru emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z emitora suszarki kruszywa. Stwierdzono, że emisja tlenu węgla jest 15-krotnie wyższa od wielkości podanej we wniosku o wydanie pozwolenia na wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza. W pozwoleniu nie określono dopuszczalnej emisji tlenu węgla, gdyż nie przekraczał 10% NDS.

Zarządzeniem pokontrolnym zobowiązano Prezesa Spółki do wystąpienia do Starosty Jasielskiego z wnioskiem o wydanie pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody ze studni kopanej oraz zobowiązano do podjęcia działań mających na celu doprowadzenie do prawidłowej pracy suszarki kruszywa.

Przedsiębiorstwo poinformowało Delegaturę, że opracowuje dokumentację niezbędną do uzyskania pozwolenia na pobór wody oraz, że dokona regulacji palnika gazowego suszarki.

GMINA SKOŁYSZYN

Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo – Handlowe „CENTRUM” Sp. z o.o. w Nowym Sączu Zakład nr 2 w Skołyszynie

Przedsiębiorstwo prowadzi działalność w zakresie produkcji wanien, brodzików, nadwozi samochodowych na bazie maty szklanej i żywic poliestrowych.

Kontrolę sprawdzającą przeprowadzono w sierpniu 2003r. Podczas kontroli wykonano pomiary emisji styrenu do powietrza z emitora wentylacji hali produkcyjnej.

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów i analizy wyników stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej emisji styrenu określonej w decyzji Starosty Jasielskiego.

Decyzją Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 8 października 2003r. Przedsiębiorstwu została wymierzona kara pieniężna.

Zakład Przetwórstwa Owoców i Warzyw Vortumnus Spółka z o.o. w Lisowie

Ścieki socjalno-bytowe i technologiczne z Zakładu po oczyszczeniu na mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków oraz wody opadowe odprowadzane są do potoku bez nazwy, lewobrzeżnego dopływu potoku Olszynka – zlewnia rzeki Ropy. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie do potoku bn. oczyszczonych ścieków ogólnozakładowych oraz w okresie deszczowym wód opadowych z terenu Zakładu.

W marcu 2003r. przeprowadzono kontrolę interwencyjną, w trakcie której ustalono, że:

- ścieki ogólnozakładowe odprowadzane z ww. Zakładu do potoku bez nazwy nie były należycie oczyszczone, na podstawie analizy pobranych próbek ścieków stwierdzono przekroczenie określonego w pozwoleniu wodnoprawnym stanu i składu ścieków we wskaźnikach : BZT₅, ChZT dwuchr., zawiesina, chlorki.
- Zakład prowadził rozbudowę oczyszczalni bez wymaganego pozwolenia na budowę,
- nie przedstawiono Staroście Jasielskiemu informacji o wytwarzanych skratkach i sposobach gospodarowania tym odpadem,
- ilość wytworzonego w 2002r. osadu nadmiernego przekroczyła ilość określoną w informacji przesłanej Wójtowi Gminy Skołyszyn.

W związku z powyższymi ustaleniami:

- zarządzeniem pokontrolnym zobowiązano Dyrektora Zarządu ZPOW Vortumnus Sp. z o.o. w Lisowie do uregulowania stanu formalno-prawnego w zakresie gospodarki odpadami.
- wymierzono karę za odprowadzanie do potoku bez nazwy ścieków z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym.

Zakład zrealizował zadanie określone w zarządzeniu pokontrolnym. Uzyskał pozwolenie na rozbudowę oczyszczalni. W wyniku dokonanych zmian technologicznych w procesie oczyszczania ścieków nastąpiła poprawa jakości odprowadzanych ścieków.

Pismem z dnia 29 sierpnia 2003r. Zakład zgłosił poprawę jakości odprowadzanych ścieków przesyłając wyniki analiz ścieków pobranych w dniu 25 sierpnia 2003r. Na podstawie przesłanych wyników analiz ścieków nie stwierdzono przekroczenia warunków pozwolenia wodnoprawnego.

GMINA TARNOWIEC

„INCO-VERITAS” S.A. Oddział w Tarnowcu Huta Szkła „TARNOWIEC”

Kontrolę sprawdzającą przeprowadzono w lutym 2003r. W trakcie kontroli ustalono, że Huta:

- posiada uregulowany stan formalnoprawny w zakresie gospodarki wodno – ściekowej,
- nie posiada pozwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku szkła odpadowego oraz w zakresie wytwarzania odpadów opakowaniowych i materiałów filtracyjnych zawierających substancje niebezpieczne,
- nie posiada pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza ze stanowiska do produkcji form grafitowych oraz 4 pieców szklarskich.

Zarządzeniem pokontrolnym zobowiązano Dyrektora do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Huta pisemnie poinformowała Delegaturę, że sporządza wnioski o uzyskanie stosownych pozwoleń.

Podczas kontroli pobrano do badań próbki ścieków odprowadzanych z Huty. Nie stwierdzono przekroczenia warunków pozwolenia wodnoprawnego.

2. Działania pokontrolne

Na podstawie ustaleń kontroli stwierdzono, że w 29 przypadkach wymogi ochrony środowiska nie były w pełni przestrzegane. Do jednostek tych skierowane zostały zarządzenia pokontrolne, zobowiązujące do usunięcia stwierdzonych 95 nieprawidłowości. Naruszenia dotyczyły m.in.:

- eksploataowania instalacji bez wymaganego zgłoszenia,
- prowadzenia działalności bez wymaganych pozwoleń na: wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza, pobór wody, odprowadzanie ścieków, wytwarzanie odpadów,
- nie prowadzenie ewidencji wytwarzanych odpadów oraz ilości i rodzaju gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza,
- nie przedkładania Marszałkowi Województwa Podkarpackiego wymaganych informacji z zakresu ochrony środowiska.

Za niedotrzymywanie warunków korzystania ze środowiska w 2003r. wymierzono kary pieniężne biegnące niżej wymienionym jednostkom:

- Zakładowi Przetwórstwa Owoców i Warzyw VORTUMNUS Sp. z o.o. w Lisowie za przekroczenie składu ścieków odprowadzanych do potoku b/n,
- Zakładom Mięsnym Sp. J. w Nowym Żmigrodzie za przekroczenie składu ścieków odprowadzanych do rzeki Wisłoki,
- Przedsiębiorstwu Produkcyjno Handlowo Usługowemu Galicjan w Tarnowcu za magazynowanie szkła odpadowego z procesu technologicznego z naruszeniem warunków określonych w decyzji Wójta Gminy Tarnowiec wyrażającej zgodę na tymczasowe gromadzenie odpadów,

- Przedsiębiorstwu Produkcyjno – Usługowo – Handlowemu „CENTRUM” Sp. z o.o. w Nowym Sączu za przekroczenie dopuszczalnej wielkości emisji styrenu z wentylacji hali produkcyjnej Zakładu nr 2 w Skołyszynie,
- Zakładowi Masarskiemu „TRIO” Sp. J. w Jaśle za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu przenikającego do środowiska.

Zakład Przetwórstwa Owoców i Warzyw VORTUMNUS Sp. z o.o. w Lisowie oraz Zakłady Mięsne Sp. J. w Nowym Żmigrodzie podjęły działania zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Na podstawie analizy przesłanych wyników badań ścieków nie stwierdzono przekroczenia składu ścieków określonego w pozwoleniach.

Przedsiębiorstwu Produkcyjno – Usługowo – Handlowemu „CENTRUM” Sp. z o.o. w Nowym Sączu zmniejszono wymiar kary biegnącej w związku ze zmniejszeniem wielkości przekroczenia dopuszczalnej emisji styrenu do powietrza z instalacji hali produkcyjnej Zakładu nr 2 w Skołyszynie.

3. Interwencje

W 2003r. do Delegatury w Jaśle wpłynęło z terenu powiatu jasielskiego 29 wniosków o podjęcie interwencji, z czego 25 załatwiono we własnym zakresie a 4 przekazano do załatwienia według właściwości gminnym organom administracji samorządowej. Wnioski o podjęcie interwencji w 2003r. dotyczyły następujących spraw:

- 17 ochrony czystości wód i gospodarki ściekowej,
- 2 ochrony przed odpadami,
- 1 ochrony powietrza,
- 1 ochrony przed hałasem,
- 8 interwencji zakwalifikowano do spraw różnych (dotyczyły dwóch lub kilku grup problemowych).

W przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów z zakresu ochrony środowiska w stosunku do winnych tych naruszeń podejmowano następujące działania: wydawano zarządzenia pokontrolne, kierowano sprawy do organów administracji rządowej lub samorządowej.

Jako przykład sprawy znaczącej można podać interwencję wniesioną w dniu 17 października 2003r. przez pracownika Urzędu Miasta w Jaśle dotyczącą zanieczyszczenia rzeki Jasiołki substancjami ropopochodnymi. Podczas oględzin ustalono, że substancje ropopochodne zostały wprowadzone do wód potoku Warzyckiego, prawobrzeżnego dopływu rzeki Jasiołki, kolektorem wód opadowych znajdującym się wzdłuż ulicy Towarowej. Kolektorem tym odprowadzane są do potoku Warzyckiego wody opadowe z terenów firm zlokalizowanych w dzielnicy przemysłowej miasta Jasła.

W wyniku kontroli ustalono miejsce, w którym mogły być wprowadzone zanieczyszczenia do sieci kanalizacyjnej opadowej – studzienkę kanalizacyjną wód opadowych na terenie należącym do Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowego Drogownictwa DROMAX Sp. z o.o. w Jaśle. Na terenie Przedsiębiorstwa funkcjonuje również stacja paliw Spółki EURO-PLUS prowadząca sprzedaż produktów ropopochodnych.

Kontrole ww. Spółek wykazały uchybienia w zakresie ochrony środowiska. Zarządzeniami pokontrolnymi zobowiązano Prezesów ww. Spółek do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. O stwierdzonych nieprawidłowościach poinformowano również odpowiednie organy administracji państwowej i samorządowej. W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że właścicielem kanalizacji wód opadowych jest Urząd Miasta Jasła, który nie posiada pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie wód opadowych z wyżej opisanego terenu do potoku Warzyckiego. Wystąpiono do Burmistrza Miasta Jasła z wnioskiem o podjęcie działań zmierzających do uzyskania pozwolenia oraz o dokonanie inwentaryzacji podmiotów gospodarczych z terenów, z których odprowadzane były wody opadowe do kanalizacji przy ul. Towarowej i ustalenia warunków korzystania z urządzeń kanalizacyjnych przez te podmioty.

Przyczyną wniesienia wielu interwencji są uciążliwości spowodowane prowadzeniem działalności przez jednostki produkcyjne i usługowe zlokalizowane w sąsiedztwie zabudowy mieszkalnej jak również brak urządzeń chroniących środowisko przed zanieczyszczeniem lub ich nieprawidłowa eksploatacja. Społeczeństwo wykazuje większą wrażliwość na sprawy ochrony środowiska i chce eliminować przypadki zagrożeń dla środowiska.

4. Osiągnięte efekty ekologiczne

Na podstawie przeprowadzonych kontroli w zakresie ochrony środowiska stwierdzia się, że w wyniku realizowanych przedsięwzięć ekologicznych w 2003 roku nastąpiła poprawa stanu środowiska naturalnego. Na poprawę stanu środowiska wpłynęła m. in. realizacja następujących przedsięwzięć w niżej wymienionych jednostkach:

Zakład Produkcji Opakowań TARNOPAK Sp.z o.o. w Jaśle

W wydzierżawionym od Zakładów Tworzyw Sztucznych GAMRAT S.A. w Jaśle budynku uruchomiona została linia do malowania natryskowego wyrobów farbami proszkowymi. Kabina malarska wyposażona została w filtr tkaninowy przedmuchiwany okresowo sprężonym powietrzem. Wytrącona w filtrze farba proszkowa używana jest ponownie do malowania, a oczyszczone w filtrze powietrze jest zawracane na halę produkcyjną. Zamontowana linia technologiczna do malowania farbami proszkowymi pozwoliła na wyeliminowanie emisji oparów farb do powietrza.

Fabryka Armatur JAFAR S.A. w Jaśle – Zakład Produkcyjny w Skołyszynie.

W ramach modernizacji istniejącej oczyszczalni ścieków wybudowano reaktor SBR do biologicznego oczyszczania ścieków z wbudowanym urządzeniem napowietrzająco – mieszającymi dekantującym.

Rafineria JASŁO S.A. w Jaśle

Przeprowadzono modernizację instalacji do produkcji asfaltów. W ramach zadania wyeliminowano piec do ogrzewania oksydatorów poprzez zamontowanie wspólnego pieca o mocy 1,5 MW opalanego olejem opałowym oraz zmodernizowano instalację do katalitycznego dopalania gazów poreakcyjnych. Przebudowano instalację oksydacji periodycznej oraz wybudowano linię do oksydacji ciągłej.

Aktualnie prowadzona jest budowa terminalu paliw. Zadanie polega na budowie hermetycznej bazy paliw obejmującej odbiór, magazynowanie i nalew paliw płynnych spełniającej wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (Dz.U.Nr 98, poz.1067 z późn. zm.). W roku 2003 dokonano przebudowy frontu kolejowego rozładunku i załadunku paliw z zabudową szczelnych tac z płyt „karo”. Rozpoczęto realizację systemu sterowania nalem i obsługi terminalu, montaż instalacji odzysku oparów oraz montaż ramion nalemowych. Zadanie ma na celu zmniejszenie uciążliwości Rafinerii dla środowiska przez ograniczenie emisji węglowodorów z procesów przyjęcia, magazynowania i nalewu paliw. Planowany termin zakończenia zadania to II kwartał 2004r.

5. Najpilniejsze zadania do realizacji

1. Kompleksowe rozwiązanie gospodarki odpadami w powiecie.
2. Zwiększenie stopnia segregacji odpadów.
3. Wdrożenie prawidłowego sposobu postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest tak, aby wszyscy mieszkańcy powiatu mieli możliwość legalnego ich zagospodarowania.
4. Inicjowanie działań mających na celu stworzenie sieci stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.
5. Stworzenie sieci zbiórki olejów odpadowych,
6. Likwidacja „dzikich wysypisk”.
7. Zwiększenie stopnia edukacji ekologicznej społeczeństwa.
8. Dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnych na terenach wiejskich.
9. Ograniczenie hałasu drogowego.

Realizacja wskazanych, priorytetowych zadań wymagać będzie konkretnego działania przede wszystkim ze strony organów administracji publicznej, a w dalszej kolejności ze strony wszystkich podmiotów, które zobowiązane są przestrzegać

przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach i przepisów wykonawczych.

Każdy postęp w realizacji tych zadań niewątpliwie wpłynie na poprawę stanu środowiska na obszarze powiatu jasielskiego, a w szerszej perspektywie także województwa podkarpackiego i całego kraju.

Opracował Zespół: *mgr inż. Jolanta Nawrot*
mgr inż. Ewa Czaderna
mgr inż. Marek Boczar

Jasło, kwiecień 2004 rok